

เอกสารอ้างอิงและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เนื้อหาในบทนี้ผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ว่าด้วยประวัติ  
การโรงเรียนราษฎร์ในประเทศไทย ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันและปัญหาของโรงเรียนราษฎร์  
ตอนที่ 3 ว่าด้วยทฤษฎีและงานวิจัยเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถม  
ศึกษา ซึ่งแต่ละตอนมีเนื้อหาโดยละเอียด ดังนี้

ตอนที่ 1 ประวัติการโรงเรียนราษฎร์ในประเทศไทย

การจัดการศึกษาในประเทศไทยได้เป็นไปในรูปแบบการศึกษานอกระบบ  
(Informal Education) มานานโดยเริ่มตั้งแต่การศึกษาในระบบครอบครัว วัด วัง  
บ้าน ชุนนาง และสำนักอาจารย์ที่สอนวิชาชีพอิสระ โดยเฉพาะ คัมภีร์ ผู้ที่สนใจใฝ่หาความรู้  
เท่านั้นจึงจะเข้ามาอยู่ในอาณาจักรของครูตามสถานที่เหล่านั้นแม้จะได้มีการจัดการศึกษา  
ในรูปแบบ (Formal Education) หรือเป็นทางการในสมัยรัชกาลที่ 5 แต่ก็ตามก็  
ยังต้องมีการบังคับมีการจ้างคนให้มาเรียนหนังสือกันอยู่ ซึ่งปรากฏว่า เอกชนได้มีการตื่น  
ตัวในด้านการจัดการศึกษาก่อนรัฐบาล จากหลักฐานที่มีอยู่บ่งชี้ว่า การจัดการศึกษาของ  
ฝ่ายเอกชนที่เรียกว่าโรงเรียนราษฎร์นั้น ได้มีกำเนิดในรัชสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหา  
ราชแห่งกรุงศรีอยุธยา<sup>1</sup> โดยคณะมิชชันนารีนิกายโรมันคาทอลิก ชาวฝรั่งเศส โรงเรียน  
ราษฎร์ที่คณะมิชชันนารีมาตั้งขึ้นในกรุงศรีอยุธยาครั้งนั้นได้เจริญก้าวหน้ามากถึงกับมีการ  
ส่งนักเรียนออกไปศึกษาต่างประเทศกันแล้ว และถือกันว่าเป็นครั้งแรกที่มีขึ้นในประวัติการ  
ศึกษาของเมืองไทย ส่วนในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์คณะโปรเตสแตนต์ ของชาวอเมริกันก็ได้  
เป็นผู้ริเริ่มก่อน และโรงเรียนราษฎร์ของคณะมิชชันนารีที่ได้จัดตั้งขึ้นในสมัยกรุงรัตนโก  
สินทร์นี้ส่วนใหญ่ยังคงดำเนินการติดต่อกันตลอดมาจนทุกวันนี้

<sup>1</sup> สมาคมครูโรงเรียนราษฎร์แห่งประเทศไทย. ประวัติการโรงเรียนราษฎร์  
และทำเนียบโรงเรียนราษฎร์ (พระนคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัดศิwap, 2514), หน้า 23.

คณะมิชชันนารีทั้งนิกายโรมันคาทอลิก จากฝรั่งเศส และนิกายโปรเตสแตนต์ ที่มาจากอเมริกา มีจุดประสงค์เพื่อจะเผยแพร่ศาสนาคริสต์ในประเทศไทย นอกจากจะสอนศาสนาแล้วยังได้มีการจัดตั้งโรงเรียนราษฎร เพื่อสอนหนังสือภาษาไทย ภาษาต่างประเทศ วิทยาการต่าง ๆ รวมทั้งวัฒนธรรมของเขาคอย จากจดหมายเหตุร้ายงานต่างๆ ซึ่งบอกหลวงและนักการทูตมีถึงกันระบุน่า ขณะนั้นก็มีโรงเรียนสอนวิชาหนังสือ วิชาศาสนาและกฎหมายเพื่อประโยชน์ในการเผยแพร่ศาสนาคริสต์หลายแห่ง โดยได้รับพระมหากรุณาธิคุณเป็นอย่างดียิ่งจากสมเด็จพระนารายณ์มหาราช เช่น พระราชทานที่ดิน และบางแห่งทรงอุทิศเงินสร้างโรงเรียนพระราชทานด้วย

การจัดการศึกษาโดยคณะมิชชันนารี ใค้ดำเนินมาเป็นลำดับจนกระทั่งถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ กล่าวคือ ในปี พ.ศ. 2317 รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว คณะมิชชันนารีอเมริกันใค้เข้ามาเผยแพร่ศาสนาในประเทศไทยเป็นครั้งแรกและใค้มีคณะอื่น ๆ ทยอยเพิ่มเติมเข้ามาอีกภายหลังคณะมิชชันนารีเหล่านี้ใค้นำวิทยาการสมัยใหม่เข้ามาเผยแพร่ด้วย เช่นการแพทย์ การพิมพ์ การช่างต่อเรือและวิทยาศาสตร์ เป็นต้น บุคคลสำคัญของประเทศซึ่งใค้แก่เจ้านาย และขุนนางที่ใค้เห็นความสำคัญของวิทยาการสมัยใหม่ใค้ส่งบุตรหลานมาเรียนหนังสือกับพวกมิชชันนารี เพื่อศึกษาวิทยาการสมัยใหม่ เช่นภาษาอังกฤษ วิทยาศาสตร์ การศาสนา คณิตศาสตร์ สรีรวิทยา และภูมิศาสตร์ เป็นต้น <sup>1</sup> ส่วนใค้รานั้นใค้มีใค้เขียนใค้ไว้มากเกี่ยวกับวิชาการ เกือบทุกประเภท เช่นโหราศาสตร์ การศาสนา แพทยศาสตร์ การต่อเรือ การก่อสร้าง การเรียน การกริ้ว นิติศาสตร์ การแกะสลัก ประวัติศาสตร์ นาฏศาสตร์ คณิต การวาดเขียนและประณีตศิลป์โบราณคดี เวทมนต์คาถาอาคม การศาสนา สัตวศาสตร์ (ใค้ว่าลักษณะข้างและมา) การพลศึกษา

<sup>1</sup> พา ไชยเกษ, "ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารโรงเรียนราษฎร กับครูโรงเรียนราษฎร" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ แผนกวิชาบริหารการศึกษามัธยมศึกษาด้วย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย., 2513), หน้า 7.

(การชกมวย หมอนวด การพนันคาบ ตีกระบี่กระบอง) คำราพิชัยสงคราม และภาษา  
ศาสตร์ (บาลี สันสกฤต และภาษาต่าง ๆ ของชาวตะวันออก)<sup>1</sup>

การตั้งโรงเรียนในเมืองไทย

โรงเรียนแห่งแรกที่ตั้งขึ้นในเมืองไทยเป็นโรงเรียนราษฎรของคณะหมอสอน  
ศาสนาพวกเพรสไบทีเรียน (Presbyterian) ได้ตั้งขึ้นที่บ้านมอญ ใกล้ ๆ กับวัดแจ้ง  
(วัดอรุณราชวราราม) เมื่อวันที่ 13 กันยายน พ.ศ. 2395 โดยหม่อมมัทศุน (Mrs.  
Mattoon) มิชชันนารี ชาวอเมริกันรับนักเรียนไปเข้าเยนกลับซึ่งเมื่อแรกตั้งมีนักเรียน  
ชาย 8 คน ต่อมาอีก 2 เดือน จำนวนนักเรียนได้เพิ่มขึ้นเป็น 27 คน ทั้งนี้รวมทั้งเด็ก  
หญิง 4 คน ในครอบครัวการสอนโรงเรียนนี้หม่อมสอนด้วยภาษาไทย<sup>2</sup> ต่อมาวันที่ 30  
กันยายน พ.ศ. 2395 คณะมิชชันนารีได้เปิดโรงเรียนขึ้นอีกแห่งหนึ่งข้างวัดอรุณราชวรา  
รามซึ่งเป็นที่ดินของคณะมิชชันนารี โดยได้รับพระราชทานจากพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้า  
เจ้าอยู่หัว เป็นโรงเรียนประจำสำหรับเด็กจีน สอนด้วยภาษาจีน มีครูคนจีนชื่อ ซินแสกี  
เอ็งกวยเซียน (Sinsoa Ki-ong Chua Sean) ซึ่งเป็นชาวไทยคนแรกที่ได้รับเข้า  
ร่วมเผยแพร่วรรณคดีศาสนาในคริสตจักรเพรสไบทีเรียน กรุงเทพฯ เมื่อแรกตั้ง และเคย  
เป็นผู้ช่วยของหม่อมมัทศุนมาก่อน โรงเรียนนี้จึงนับว่าเป็นโรงเรียนประจำแห่งแรกใน  
ประเทศไทย หลังจากโรงเรียนนี้ตั้งขึ้นได้ 4 เดือนแล้ว โรงเรียนเข้าไปเยนกลับของ  
หม่อมมัทศุนที่ตั้งขึ้นในหมู่บ้านคนมอญนั้น ได้สลายตัวมารวมกับโรงเรียนของ ซินแสกี  
เอ็งกวยเซียนนี้ และกิจการก็ได้เจริญก้าวหน้ามาเป็นอันดี โดยบุคคลสำคัญในยุคนั้นตั้งแต่

<sup>1</sup> เกหลง ปภาวสิทธิ์, "ประวัติศาสตร์การศึกษาประเทศไทย จุลสาร ฉบับที่ 1"  
(กรุงเทพมหานคร : สมาคมการศึกษาแห่งประเทศไทย, 2500), หน้า 4 - 5.

<sup>2</sup> วรวิทย์ วศินรากร, การศึกษาของไทย (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์  
มิตรสยาม, 2516), หน้า 11.

แต่ขุนนางชั้นผู้ใหญ่ขึ้นไปจนถึงพระเจ้าแผ่นดิน ได้ให้ความร่วมมือสนับสนุน ส่งเด็กเข้ามาศึกษาเล่าเรียนในโรงเรียนมากขึ้น

ปี พ.ศ. 2400 โรงเรียนของซินแสกีเอ็งไคย้ายไปอยู่ ณ สถานที่ใหม่ และกว้างขวางกว่าเดิม ริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาที่ตำบลสำเหร่ ธนบุรี

ปี พ.ศ. 2402 ซินแสกีเอ็งไคถึงแก่กรรมด้วยโรคอหิวาต์ ผู้จัดการคนต่อมาเป็นคนไทย คือ ครูแก้ว (Kru Keo) หรือครูเขียว ภาษาที่ใช้สอนจึงเปลี่ยนมาเป็นภาษาไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2403 เป็นต้นมา

ต่อมา ปี พ.ศ. 2431 ศาสนาจารย์ จอห์น เอ. เอकिन (Rev. John A. Eakin) ชาวอเมริกันร่วมกับศาสนาจารย์ เจ. บี. ดันแลป (Rev. J. B. Dunlap) กับภริยาและมิสเอลิซาเบท เอकिन (Miss Elizabeth Eakin) น้องสาว ได้ร่วมจัดตั้งโรงเรียนชาย ชื่อโรงเรียนคริสเตียนไฮสกูล (Christian High School) ขึ้น เมื่อต้นเดือนกรกฎาคม ที่ตำบลกุฎีวัน ธนบุรี ปรากฏเมื่อแรกตั้งนั้นมีนักเรียนชาย 4 คน

ครั้นถึงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2432 คณะพรสไบที่เรียนมิชชัน ได้รับโรงเรียนคริสเตียนไฮสกูล และคณะครูเข้าไว้ในสังกัด และในปีต่อมาได้ย้ายไปร่วมกับโรงเรียนชายที่สำเหร่ โดยศาสนาจารย์เอकिन เป็นผู้อำนวยความสะดวกและโรงเรียนมีชื่อใหม่ว่า "สำเหร่บอยคริสเตียน ไฮสกูล"

002703

ประมาณอีก 10 ปีต่อมา คือ พ.ศ. 2443 ศาสนาจารย์เอकिन และศาสนาจารย์ เจ. บี. ดันแลป ได้หาซื้อที่สำหรับสร้างโรงเรียนใหม่ได้จาก จอมพลเจ้าพระยาสุรศักดิ์มนตรี (เจิม แสงชูโต) โดยใช้เงินที่เรียกได้จากในประเทศรวมทั้งที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานอีก 20 ชั่ง (1,600 บาท) สถานที่ใหม่นี้อยู่ที่ถนนประมวญ ตำบลสี่ลม ฝั่งพระนครต่อจากนั้นก็ได้ออกรื้ออาคารโรงเรียนใหม่ขึ้นในที่นั้น มีมูลค่า 10,000 ดอลลาร์ ด้วยเงินที่ศาสนาจารย์ อี. พี. ดันแลป (Rev. E. P. Dunlop) เรียกได้จากสหรัฐอเมริกา

ครั้นถึง พ.ศ. 2446 ศาสนาจารย์ เอकिन ได้ย้ายโรงเรียนชาย จากสำเหร่

มาอยู่ฝั่งพระนคร และได้เปลี่ยนชื่อโรงเรียนใหม่เป็น " กรุงเทพมหานครคริสเตียนไฮสกูล"  
 ( Bangkok Christian College ) ครั้นถึง พ.ศ. 2456 ได้เปลี่ยนชื่อใหม่อีกเป็น  
 "กรุงเทพมหานครคริสเตียนวิทยาลัย"

ตามนัยที่ได้กล่าวมานี้ จะเห็นได้ว่า โรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัยเป็น  
 โรงเรียนราษฎร์แห่งแรกในประเทศไทย ที่ได้เปิดดำเนินการขึ้นในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์<sup>1</sup>  
 ก่อนหน้าที่พระบาทสมเด็จพระปิยมหาราชจะได้ทรงปฏิรูปการศึกษาเริ่มมีโรงเรียนหลวงแผน  
 ใหม่ขึ้นมาและยังคงดำรงกิจการศึกษาคือมาจนทุกวันนี้ นับว่ามีอายุไ้กว่าหนึ่งศตวรรษ และ  
 ยาวมาถึง 6 แผ่นดินแล้ว คือจากรัชกาลที่ 4 จึงถึงรัชการที่ 9 เป็นโรงเรียนราษฎร์ที่มี  
 อายุที่ยืนนานที่สุดที่มีอยู่ในประเทศไทยขณะนี้

โรงเรียนราษฎร์แห่งแรกของคนไทย

โรงเรียนราษฎร์แห่งแรกที่สร้างขึ้นด้วยฝีมือของคนไทยเราแท้ ๆ ได้มีขึ้นเป็น  
 ครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2442 หลังจากตั้งกระทรวงศึกษาธิการได้ 7 ปี ณ วังของสมเด็จพระ  
 พระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาเทววงศ์วโรปการที่ถนนตีทอง เชียงพานถ่าน จังหวัด  
 พระนคร โดยมีนางบุญเกิด ปาจิณพยัคฆ์ เป็นผู้กำเนิดโรงเรียนนี้ เรียกเก็บค่าเล่าเรียน  
 ถึงเดือนละ 4 บาท ซึ่งนับว่าแพงมากสำหรับในสมัยนั้น แต่ปรากฏว่าโรงเรียนได้เป็นที่นิยม  
 ของมหาชนในย่านนั้นมาก จำนวนนักเรียน ใ้ค้ตัวขึ้นเรื่อย ๆ จนมีนักเรียนถึงกว่า 100 คน  
 สถานที่ไม่เพียงพอแก่การรับนักเรียน นางบุญเกิด ปาจิณพยัคฆ์ จึงทูลลาออกจากวังมาตั้ง  
 โรงเรียนถาวรของตนเองอย่างแท้จริงขึ้นที่ถนนบุญศรี หน้าวัดศิริอัมมาตย์เมื่อราว พ.ศ.  
 2444 ต่อมาได้ย้ายอีกครั้งหนึ่ง มาตั้งอยู่ที่ถนนดินสอในตรอกคันไทร ซึ่งต่อมาได้กลายเป็น  
 ถนนมหาราช และได้ให้นามโรงเรียนนี้ว่า "บำรุงวิชา"

<sup>1</sup> สมาคมครูโรงเรียนราษฎร์แห่งประเทศไทย, ประวัติการโรงเรียนราษฎร์  
และทำเนียบโรงเรียนราษฎร์, (พระนคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัดศิwap, 2514) หน้า 23.



โรงเรียนนารังวิชาณี นับเป็นโรงเรียนราษฎร์แห่งแรกที่ได้จดทะเบียนขึ้นใน  
 ความควบคุมดูแล ของกระทรวงศึกษาธิการ<sup>1</sup> นับแต่ทางกระทรวงได้เริ่มมีบทบาทดูแล  
 โรงเรียนราษฎร์ พ.ศ. 2448 เป็นต้นมา

ต่อมาโรงเรียนนารังวิชา ย้ายไปอยู่ที่วังกระทรวงกลาโหม ในตรอกกรม  
 โรงเรียนนายร้อยทหารบก ถนนราชดำเนินนอก และได้สลายตัวไปเมื่อปี พ.ศ. 2468  
 รวมเวลาดังอยู่ได้ 26 ปี

ระหว่างที่โรงเรียนกำลังดำรงกิจการนั้น ในคราวมีงานพระราชพิธีสำคัญของ  
 ทางราชการ นักเรียนได้เคยมีโอกาสเข้าร่วมช่วยเหลือทางราชการสนองพระ เกียรติคุณ  
 ภัยเหมือนกัน อาทิ ในงานพระราชพิธีรับเสด็จพระ อนุชาสมเด็จพระพุทธเจ้าหลวง เมื่อ  
 คราวเสด็จพระราชดำเนินกลับจากทวีปยุโรป ครั้งที่ 2 ร.ศ. 126 (พ.ศ. 2450 และ  
 งานพระราชพิธีบรมราชาภิเษกสมโภชพระ อนุชาสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อ  
 ร.ศ. 130 (พ.ศ. 2454) ซึ่งทางโรงเรียน ได้มีพระราชทานเหรียญที่ระลึกเป็นเกียรติ  
 ยศทั้งสองงาน

สมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถได้ โปรดสถาปนาโรงเรียนราชินีขึ้น  
 และเปิดดำเนินการในปี พ.ศ. 2446 โดยตั้งอยู่ที่ตึกแถวมณเฑียรราชและถนนจรัลเพชร  
 ตำบลปากคลองตลาด ซึ่งเป็นที่ทรัพย์สินส่วนตัว พระองค์ของสมเด็จพระศรีพัชรินทราบรม  
 ราชินีนาถ และโรงเรียนราชินีนับได้ว่าเป็นโรงเรียนราษฎร์แห่งแรกของเมืองไทยที่ได้  
 ให้วิชาการช่างสตรีอันทันสมัยแบบต่างประเทศขึ้น<sup>2</sup> ปรากฏว่านักเรียนที่ศึกษาจบหลักสูตร  
 ของโรงเรียนการช่างราชินีได้ออกไปเป็นครูการช่างตามโรงเรียนต่าง ๆ ในสมัยต่อมา  
 เป็นจำนวนหลายคนด้วยกัน

ต่อมาโรงเรียนราชินี ได้ย้ายไปตั้งอยู่ที่ตึกกรมแม่น้ำเจ้าพระยา ถนนพระอาทิตย์

<sup>1</sup> สมามคมครูโรงเรียนราษฎร์แห่งประเทศไทย, ประวัติการโรงเรียนราษฎร์  
และทำเนียบโรงเรียนราษฎร์ (พระนคร : ทางหุ่นถ่วนจำกัคคีพร, 25 14), หน้า 7.

<sup>2</sup> เรื่องเดียวกัน, หน้า 84

ใกล้ปากคลองตลาด ซึ่งต่อมาเรียกกันว่า "ท่าเนียบท่าช้าง" หรือ "วังท่าช้าง" พ.ศ. 2449 โรงเรียนราชินีได้ย้ายมาอยู่ในสถานที่ของโรงเรียนสุนันทาลัย ที่ปากคลองตลาดซึ่งเป็นที่ตั้งโรงเรียนในปัจจุบัน

### การควบคุมโรงเรียนราษฎร์

สำหรับบทบาทของรัฐบาลในระยะเริ่มแรกนั้นยังมีไม่มากนักในเรื่องการจัดตั้งโรงเรียนเพื่อราษฎร จนมาถึงในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 พระองค์ได้ทรงเล็งเห็นความจำเป็นในการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนตามแบบประเทศตะวันตก ดังนั้นในปี พ.ศ. 2414 ได้ทรงโปรดเกล้าสถาปนาโรงเรียนหลวงขึ้นในพระบรมมหาราชวัง สำหรับสอนบุตรหลาน เจ้านาย และข้าราชการ

ในปี พ.ศ. 2428 ได้ประกาศตั้งโรงเรียนวัดมทรณพารามเพื่อเป็นโรงเรียนสำหรับราษฎรและประกาศชักชวนให้ราษฎรส่งบุตรหลานเข้าเรียนหนังสือในโรงเรียนนี้ และนับตั้งแต่นั้นมาโรงเรียนต่าง ๆ ของทางราชการได้เกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก ทั้งในพระนครและต่างจังหวัด

ในปี พ.ศ. 2430 ได้โปรดให้ตั้งกรมศึกษาธิการขึ้น โดยมีหน้าที่ดูแลจัดการศึกษาและได้ยกฐานะเป็นกระทรวงธรรมการในปี พ.ศ. 2435 และได้เปลี่ยนชื่อมาเป็นกระทรวงศึกษาธิการในปัจจุบัน

นับตั้งแต่กระทรวงศึกษาธิการได้รับการสถาปนาเป็นต้นมา กระทรวงศึกษาธิการมีบทบาทในการจัดการศึกษาในโรงเรียนของรัฐเท่านั้น ส่วนโรงเรียนเอกชน ซึ่งในขณะนั้นเรียกว่า โรงเรียนเซนต์ศักดิ์รูดมิได้เกี่ยวข้องกับควยเลย

เนื่องจากการควบคุมโรงเรียนราษฎร์ในระยะนั้นเป็นไปอย่างหละหลวม และเปิดเสรีมากจึงทำให้โรงเรียนราษฎร์ต่าง ๆ ที่จัดตั้งและดำเนินการทั้งที่เป็นคนไทยและคนต่างด้าวที่เป็นโรงเรียนจีนและฝรั่งสอนศาสนาได้แพร่หลายขึ้นเป็นลำดับ การดำเนินการสอนไม่อยู่ในความดูแล ของเจ้าพนักงานโดยตรงความจำเป็นเกี่ยวกับการควบคุมดูแล เพื่อความมั่นคงปลอดภัยของประเทศ การรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรมและประเพณีของชาติ

ตลอดจนความจงรักภักดีต่อประเทศไทย เป็นเหตุให้รัฐบาลในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงตราพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2461 และผลแห่งการออกพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้ปรากฏขึ้นทันที คือเมื่อ พ.ศ. 2460 โรงเรียนราษฎร์ที่ขึ้นทะเบียนและอยู่ในความตรวจตราของเจ้าหน้าที่ 27 แห่งครั้นออกพระราชบัญญัติแล้วเมื่อสิ้น พ.ศ. 2461 มีโรงเรียนขึ้นทะเบียนอยู่ในความดูแล และความคุมของกระทรวงศึกษาธิการ ถึง 127 แห่ง

นับตั้งแต่มีการเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครอง พ.ศ. 2475 เป็นต้นมาไม่ว่าจะเป็นแถลงการณ์เกี่ยวกับนโยบายของรัฐบาล หรือแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2475 และแผนการศึกษาแห่งชาติปรับปรุงแก้ไข พ.ศ. 2479 ตลอดมาจนถึงฉบับ พ.ศ. 2503 ได้กำหนดนโยบายเกี่ยวกับโรงเรียนราษฎร์ เป็นทำนองเดียวกันว่าในการจัดการศึกษานั้นรัฐจัดเองบ้าง ให้คณะบุคคลหรือเอกชนจัดบ้าง และรัฐมีหน้าที่ในการส่งเสริมอุดหนุนและสนับสนุนโรงเรียนราษฎร์ตามควร ส่วนผลการสอบไล่ของโรงเรียนราษฎร์ให้ถือว่าโรงเรียนใดมีผลการสอบไล่เป็นที่เชื่อถือได้รัฐจะงดเว้นการเข้าไปตรวจสอบให้เสีย โดยถือว่าผลการสอบนั้นเสมอกับโรงเรียนของรัฐ ซึ่งในกรณีนี้ต่อมาเป็นเหตุให้โรงเรียนราษฎร์ได้รับการรับรองวิทยฐานะเท่าโรงเรียนรัฐบาล

ในปี พ.ศ. 2484 รัฐบาลได้กำหนดนโยบายให้โรงเรียนราษฎร์รับการระจัดการมัธยมศึกษาสายสามัญเพื่อรัฐบาลจะได้ทุ่มเทงบประมาณในด้านการประถมศึกษา และอาชีวศึกษา จากนโยบายนี้ได้มีผลทำให้กิจการของโรงเรียนราษฎร์ขยายตัวออกไปกว้างขวางมากมายจนถึงปัจจุบันนี้<sup>1</sup>

1 กระทรวงศึกษาธิการ, ประวัติกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2435 - 2507 (พระนคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2507), หน้า 317 - 343.



## ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันและปัญหาของโรงเรียนราษฎร์

กิจการของโรงเรียนราษฎร์ในประเทศไทยได้ก้าวหน้าขึ้นตามลำดับ โดยมีจำนวนนักเรียน จำนวนครู และนักเรียนเพิ่มสูงขึ้นเป็นอย่างมากทุกปีมาจนเป็นที่ยอมรับว่าโรงเรียนราษฎร์ได้มีส่วนแบ่งเบาภาระของรัฐในทางการศึกษาเป็นอย่างดี ทั้งนี้รัฐจึงได้ให้การ เกื้อกูลอุดหนุนเป็นการสนับสนุนโรงเรียนราษฎร์หลาย ๆ ประการ และโดยที่กิจการของโรงเรียนราษฎร์ได้เจริญก้าวหน้าและมีจำนวนมากด้วยกันอีกทั้งในการดำเนินงานการศึกษาที่อุปสรรค โรงเรียนราษฎร์และครูโรงเรียนราษฎร์จึงมีสมาคมของตนเองขึ้นสำหรับช่วยเหลือและส่งเสริมซึ่งกันและกันหลายสมาคม เช่น <sup>1</sup>

1. สมาคมสหพันธ์โรงเรียนราษฎร์มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษาทางฝ่ายการบริหารกิจการของโรงเรียนราษฎร์ ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. 2492
2. สมาคมครูโรงเรียนราษฎร์แห่งประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมสวัสดิภาพ เสถียรภาพ สมรรถภาพ และการศึกษาของครูโรงเรียนราษฎร์ ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. 2500
3. สมาคมศึกษาสัมพันธ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษาทางฝ่ายวิชาการของโรงเรียนราษฎร์ ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. 2501

ปริมาณการศึกษาเอกชน

ปัจจุบันโรงเรียนแบ่ง เป็นประเภทตามลักษณะของวิชาที่ทำการสอนคือ

1. โรงเรียนอนุบาล
2. โรงเรียนประถมศึกษา แบ่งเป็นชั้นประถมศึกษาตอนต้นและประถมศึกษาตอนปลาย
3. โรงเรียนมัธยมศึกษา แบ่งเป็นชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย

<sup>1</sup> กระทรวงศึกษาธิการ, ประวัติกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2435

4. โรงเรียนอาชีวศึกษา ทำการสอนวิชาชีพ
5. โรงเรียนการศึกษาพิเศษ

ในปีการศึกษา 2518 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน มีจำนวนโรงเรียน ครู และนักเรียนที่อยู่ในความรับผิดชอบทั่วประเทศ ราชอาณาจักร ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 อัตราส่วนจำนวนโรงเรียน นักเรียนในส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค

จำแนกตามระดับการศึกษาปีการศึกษา 2518

ระดับการศึกษา	โรงเรียน			นักเรียน		
	รวม	ส่วนกลาง	ส่วนภูมิภาค	รวม	ส่วนกลาง	ส่วนภูมิภาค
อนุบาล	438	272	166	122,945	54,412	71,533
ประถมศึกษาตอนต้น	387	192	245	488,296	215,015	273,281
ประถมศึกษาตอนปลาย	565	234	331	257,478	105,465	152,013
มัธยมศึกษาตอนต้น	1,093	242	851	276,789	70,452	206,337
มัธยมศึกษาตอนปลาย	105	58	47	23,048	12,994	10,054
รวม	2,588	948	1,640	1,168,556	455,338	713,218

ที่มา แผนกสถิติ ฝ่ายแผนงาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน  
สถิติการศึกษาเอกชนฉบับย่อ ปีการศึกษา 2518 หน้า 12, 13, 15.

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่า โรงเรียนประเภทสามัญศึกษามีทั้งหมด 2,588 โรงเรียนในส่วนกลาง 948 โรงเรียน ส่วนภูมิภาค 1,640 โรงเรียน คิดเป็นอัตราส่วนระหว่างส่วนกลางต่อส่วนภูมิภาคเท่ากับ 37 : 63

จำนวนนักเรียนประเภทสามัญศึกษามีทั้งหมด 1,168,556 คน ส่วนกลาง 455,338 คน และส่วนภูมิภาค 713,218 คน คิดเป็นอัตราส่วนนักเรียนส่วนกลาง ต่อ ส่วนภูมิภาค เท่ากับ 36 : 61

ตารางที่ 2 จำนวนครูโรงเรียนราษฎร์ประเภทสามัญศึกษา ปีการศึกษา 2518

ระดับการศึกษา	รวม	ส่วนกลาง	ส่วนภูมิภาค	ส่วนกลางต่อส่วนภูมิภาค
อนุบาลศึกษา	5,329	2,337	2,992	44:56
ประถมศึกษาตอนต้น	16,836	7,161	9,675	43:57
ประถมศึกษาตอนปลาย	10,328	3,760	6,567	36:64
มัธยมศึกษาตอนต้น	11,041	2,647	8,394	24:76
มัธยมศึกษาตอนปลาย	875	471	404	54:46
ครูบริหารและธุรการ	2,010	995	1,015	50:50
ครูพิเศษสังกัดโรงเรียน	3,049	1,195	1,850	39:61
ครูจ้างสอนรายชั่วโมง	300	132	168	44:56
รวม	49,768	18,703	31,065	38:62

ที่มา : แผนกสถิติ ฝ่ายแผนงาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

สถิติการศึกษาเอกชนฉบับย่อ ปีการศึกษา 2518 หน้า 12 .

จากตารางแสดงให้เห็นว่า ครูโรงเรียนราษฎร์ประเภทสามัญศึกษามีรวมทั้งสิ้น 49,768 คน สอนอยู่ในส่วนกลาง 18,703 คน และอยู่ในส่วนภูมิภาค 31,065 คน คิดเป็นอัตราส่วนครูส่วนกลาง ต่อครูส่วนภูมิภาค เท่ากับ 38:62

ตารางที่ 3 จำนวนโรงเรียนราษฎร์จำแนกตามระดับการศึกษา เปิดทำการสอน  
ปีการศึกษา 2518

ระดับการศึกษา	ส่วนกลาง (โรง)	ส่วนภูมิภาค (โรง)	รวม	หมายเหตุ
อนุบาล	272	166	438	โรงเรียนที่มีระดับ :-
อนุบาล - ป.4	40	65	105	1) อนุบาล 1,221 โรง
ป.1 - ป.4	102	180	282	2) ป.ต้น 1,918 โรง
อนุบาล - ป.7	124	146	270	3) ป.ปลาย 1,729 โรง
ป.1 - ป.7	108	176	284	4) ม.ศ.ต้น 1,799 โรง
ป.5 - ป.7	2	8	10	5) ม.ศ.ปลาย 106 โรง
อนุบาล - ม.ศ.3	131	236	376	
ป.1 - ม.ศ.3	105	412	517	
ป.5 - ม.ศ.3	3	174	177	
ม.ศ.1 - ม.ศ.3	3	29	32	
อนุบาล - ม.ศ.5	27	14	41	
ป.1 - ม.ศ.5	26	26	52	
ป.5 - ม.ศ.5	4	7	11	
ม.ศ.1 - ม.ศ.5	1	1	2	
รวม	948	1,640	2,588	

ที่มา แผนกสถิติ ฝ่ายแผนงาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน  
สถิติการศึกษาเอกชนฉบับย่อ ปีการศึกษา 2518 หน้า 13.

ตารางที่ 4 จำนวนนักเรียนในโรงเรียนราษฎร์ในรอบ 5 ปี

ปีการศึกษา	จำนวนนักเรียน	จำนวนนักเรียน	+ เพิ่ม	-ลด	หมายเหตุ
2513	1,251,650				
2514	1,284,654	+33,004	+ 2.64%		
2515	1,334,251	+49,597	+ 3.86%		
2516	1,384,848	+50,597	+ 3.79%		
2517	1,341,104	-43,744	- 3.16%		
2518	1,346,449	+ 5,345	+ 0.40%		

จากตารางแสดงให้เห็นว่า จำนวนนักเรียนของโรงเรียนราษฎร์ในรอบ 5 ปี คือ ปีการศึกษา 2514 - 2518 จำนวนนักเรียนที่ทั้งเพิ่มและลดลงคือ ในปีการศึกษา 2514 เพิ่มขึ้นร้อยละ 2.64 ปี 2515 เพิ่มขึ้นร้อยละ 3.86 ปี 2516 เพิ่มขึ้นร้อยละ 3.79 ปี 2517 ลดร้อยละ 3.16 และปี 2518 เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.40

คุณภาพของโรงเรียนราษฎร์

1. มาตรฐานโรงเรียนราษฎร์ประเภทสามัญศึกษา

จากการสำรวจมาตรฐานของโรงเรียนราษฎร์ประเภทสามัญศึกษาทั่วประเทศ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ในปีการศึกษา 2517 ซึ่งถือเกณฑ์การพิจารณาองค์ประกอบของโรงเรียนที่สำคัญ 7 ประการ คือ

- 1.1 นักเรียนพิจารณาเกี่ยวกับผลการเรียนของนักเรียนทุกชั้น
- 1.2 ครู พิจารณาเกี่ยวกับบุคลิก อัตรากาการสอนของครู เงินเดือนครู ประสิทธิภาพในการสอน อัตราส่วนระหว่างครูต่อนักเรียน
- 1.3 การเงิน พิจารณาเกี่ยวกับการจัดสรรค่าดำเนินการรายหัว และความสัมพันธ์ของรายรับรายจ่าย



- 1.4 อาคารสถานที่ พิจารณาเกี่ยวกับอาคารเรียน บริเวณโรงเรียน ห้องเรียน ห้องพยาบาล ห้องพักรู ห้องธุรการ ห้องอาหาร สนามกีฬา
- 1.5 อุปกรณ์ พิจารณาเกี่ยวกับห้องสมุด อุปกรณ์หมวดวิชาต่าง ๆ เช่น วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ภาษาไทย และอุปกรณ์การศึกษาอื่น ๆ
- 1.6 การบริหาร พิจารณาเกี่ยวกับระบบบริหารภายในโรงเรียน ระเบียบกฎเกณฑ์ข้อบังคับ ขวัญของครู เอกสารตามพระราชบัญญัติ เอกสารประจำชั้น เอกสารประกอบอื่น ๆ
- 1.7 โปร แกรมการจ้ดกิจกรรมนักเรียน พิจารณาเกี่ยวกับการจัดให้มีสภานักเรียน ชุมนุมต่าง ๆ การจัดนิทรรศการ การกีฬา และการประชุมนักเรียน

จากการสำรวจเพื่อจัดระดับมาตรฐานของโรงเรียน จำนวน 2,608 โรงเรียน มีข้อมูลที่ครบและวิเคราะห์เสร็จจำนวน 2,006 โรงเรียน ได้ข้อค้นพบดังนี้ คือ<sup>1</sup>

1. มีโรงเรียนเอกชนที่อยู่ในระดับมาตรฐานคือ 315 โรงเรียน หรือร้อยละ 15.70 ระดับปานกลาง 1,290 โรงเรียน หรือร้อยละ 64.31 ระดับพอใช้ 401 โรงเรียน หรือร้อยละ 19.99
2. โรงเรียนเอกชนที่อยู่ในระดับมาตรฐานคือ ส่วนมากโรงเรียนเหล่านี้อยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งเมื่อคิดเทียบกับโรงเรียนในต่างจังหวัดแล้วจะอยู่ในอัตราส่วน 23:12 โรงเรียนเอกชนที่อยู่ในระดับปานกลางส่วนมากจะเป็นโรงเรียนในต่างจังหวัด ซึ่งเมื่อคิดเทียบกับโรงเรียนในกรุงเทพฯ แล้ว จะอยู่ในอัตราส่วน 59 : 67 โรงเรียนในต่างจังหวัดซึ่งเมื่อเทียบกับโรงเรียนในกรุงเทพฯ แล้วจะอยู่ในอัตราส่วน 18:21

---

<sup>1</sup> คณะกรรมการการศึกษาเอกชน, สำนักงาน, การวิจัยเพื่อกำหนดมาตรฐานโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2517. (กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์คุรุสภา, 2519),

## 2. องค์ประกอบที่สำคัญในการวิจัยคุณภาพการศึกษา

### ก. วุฒิครู

จากตารางที่ 5 แสดงให้เห็นว่า โรงเรียนราษฎร์ประเภทสามัญศึกษามีครูทั้งสิ้น 49,768 คน ยังมีครูไม่มีวุฒิทางครูอยู่เป็นจำนวนมาก คือ มีครูวุฒิ ม.ศ. 5 ม.8 จำนวน 1,949 คน คิดเป็นร้อยละ 3.90 มีครูวุฒิ ม.ศ.3,ม.6 จำนวน 14,611 คน คิดเป็นร้อยละ 29.36 และมีครูวุฒิต่ำกว่า ม.ศ.3 จำนวน 1,807 คน คิดเป็นร้อยละ 3.63 รวมผู้ไม่มีวุฒิทางครูจำนวน 18,367 คน คิดเป็นร้อยละ 36.89 สำหรับวุฒิปริญญาตรี หรือเทียบเท่ามี 2,313 คน คิดเป็นร้อยละ 4.65 และผู้มีวุฒิสองกว่าปริญญาตรี 179 คน คิดเป็นร้อยละ 0.36

ศูนย์วิจัยทรัพยากร  
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 5 จำนวนครูโรงเรียนราษฎร์ประเภทสามัญศึกษาแยกตามวุฒิปีการศึกษา 2518

วุฒิครู	รวม	ร้อยละ	ส่วน กลาง	ร้อยละ	ส่วน ภูมิภาค	ร้อยละ
สูงกว่าปริญญาตรี	179	0.36	123	0.66	56	0.18
ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	2,313	4.65	1,191	6.37	1,122	3.67
ป.ม. ข หรือเทียบเท่า	233	0.47	161	0.86	72	0.23
พ.ม., ป.ม., ป.วส.						
พ.อ., ว.อ.,	5,478	11.01	2,406	12.86	3,072	9.89
อ.กศ., ป.กศ.สูง	5,543	11.14	2,842	15.20	2,701	8.69
ป.ป., พ.ป., ว.ท.,						
ม.ศ.6	3,639	7.32	1,356	7.25	2,283	7.35
ป.กศ., พ.กศ.	12,403	24.92	3,624	19.38	8,779	28.26
พ., ป., ว.ค.	1,613	3.24	574	3.07	1,039	3.34
ม.ศ.5, ม.8	1,949	3.90	795	4.25	1,154	3.71
ม.ศ.3, ม.6	14,611	29.36	4,796	25.64	9,815	31.61
ต่ำกว่า ม.ศ.	1,807	3.63	835	4.46	972	3.13
รวม	49,768	100.00	18,703	100.00	31,065	100.00

ที่มา แผนกสถิติ ฝ่ายแผนงาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน  
สถิติการศึกษาเอกชนฉบับย่อ ปีการศึกษา 2518 หน้า 18.

ในโรงเรียนส่วนกลางมีครูทั้งสิ้น 18,703 คน ไม่มีวุฒิทางครู 6,426 คน คิดเป็นร้อยละ 34.35 โดยมีวุฒิ ม.ศ.5 ม.8 จำนวน 795 คน คิดเป็นร้อยละ 4.25 วุฒิ ม.ศ.3, ม.6 จำนวน 4,796 คน คิดเป็นร้อยละ 25.64 และวุฒิต่ำกว่า ม.ศ.3 จำนวน 835 คน คิดเป็นร้อยละ 4.46 สำหรับครูวุฒิปริญญาตรีหรือเทียบเท่าที่มีจำนวน 1,191 คน คิดเป็นร้อยละ 6.37 และวุฒิสองสูงกว่าปริญญาตรี 123 คน คิดเป็นร้อยละ 0.66

ในโรงเรียนส่วนภูมิภาคมีครูทั้งสิ้น 31,065 คน ไม่มีวุฒิทางครู 10,941 คน คิดเป็นร้อยละ 38.55 โดยมีวุฒิ ม.ศ.5, ม.8 จำนวน 1,154 คน คิดเป็นร้อยละ 3.71 วุฒิ ม.ศ.3, ม.6 จำนวน 9,815 คน คิดเป็นร้อยละ 31.61 และวุฒิต่ำกว่า ม.ศ.3 จำนวน 972 คน คิดเป็นร้อยละ 3.13 สำหรับครูวุฒิปริญญาตรี หรือเทียบเท่า จำนวน 1,122 คน คิดเป็นร้อยละ 3.61 และมีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี 56 คน คิดเป็นร้อยละ 0.66

### ข. อัตราส่วนครูต่อนักเรียน

ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการช่วยเหลือครูใหญ่และครูโรงเรียนราษฎร์เป็นเงินสมทบเงินเดือน พ.ศ. 2518 ได้กำหนดอัตรากำลังครูในโรงเรียนดังนี้<sup>1</sup>

ศูนย์วิทยพัทยากร  
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

<sup>1</sup> ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการช่วยเหลือครูใหญ่และครูโรงเรียนราษฎร์เป็นเงินสมทบเงินเดือน พ.ศ. 2518.

ตารางที่ 6 อัตราค่าจ้างครูในโรงเรียน

หลักเกณฑ์	อนุบาล	ระดับการศึกษา			
		ประถมศึกษา ตอนต้น	ประถมศึกษา ตอนปลาย	ประถมศึกษา ตอนต้น	มัธยม ศึกษา ตอนต้น
1. อัตราส่วนระหว่างครูต่อนักเรียน	1:25	1:35	1:30	1:25	1:20
2. อัตราส่วนระหว่างห้องเรียนต่อนักเรียน	1:35	1:45	1:45	1:40	1:40
3. ร้อยละของครูวุฒิปริญญาตรีทางการศึกษาหรือสาขาอื่นที่คุรุสภากำหนด	—	—	—	50	50
ป.ม. หรือ ป.กศ. ชั้นสูงหรือเทียบเท่า	—	—	50	50	40
ป.ป. หรือ ป.กศ. หรือเทียบเท่า	40	50	60	—	—
ป. หรือเทียบเท่าหรือต่ำกว่า	60	40	—	—	—

อัตราส่วนครูต่อนักเรียน ในการศึกษา 2518 ประเภทสามัญศึกษา  
(ครูที่มีประจำในโรงเรียนและทำการสอนจริง)

ทั่วประเทศ	=	1:25
ส่วนกลาง	=	1:26
ส่วนภูมิภาค	=	1:24

อัตราส่วนครูต่อนักเรียน (ครูที่มีอยู่ในโรงเรียนทั้งหมด)

ทั่วประเทศ	=	1:24
ส่วนกลาง	=	1:25
ส่วนภูมิภาค	=	1:23



ค. ผลการสอบไล่ของนักเรียนปีการศึกษา 2517 ปรากฏว่าผลการสอบไล่  
ของนักเรียน

ตารางที่ 7 ผลการสอบไล่ ปีการศึกษา 2517 ของโรงเรียนราษฎร์

ระดับการศึกษา	จำนวนนักเรียนเข้าสอบ	จำนวนนักเรียนสอบได้	สอบได้ร้อยละ
ประถมศึกษาตอนต้น	422,790	393,777	93.14
ประถมศึกษาตอนปลาย	236,121	227,889	96.51
มัธยมศึกษาตอนต้น	259,279	242,140	93.39
มัธยมศึกษาตอนปลาย	20,028	11,986	59.85
ประเภทสามัญศึกษา			
— แผนกวิทยาศาสตร์	11,162	7,072	63.36
— แผนกศิลปะ	8,556	4,779	55.86
— แผนกทั่วไป	310	135	43.55
มัธยมศึกษาตอนปลาย			
ประเภทอาชีวศึกษา	54,051	48,380	89.51
เฉลี่ย	992,269	924,172	93.14

ที่มา แพ้เอกสารแผนกสถิติ ฝ่ายวิชาการและวางแผน สำนักงานคณะกรรมการ  
การศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ ปีการศึกษา 2517 (อัครสำเนา)  
จากตารางแสดงให้เห็นว่า ผลการสอบไล่ของนักเรียนโรงเรียนราษฎร์โดย  
เฉลี่ยสอบได้ร้อยละ 93.14 โดยระดับประถมศึกษาตอนต้น สอบได้ร้อยละ 93.14  
ประถมศึกษาตอนปลายสอบได้ร้อยละ 96.51 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 93.39  
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายประเภทสามัญศึกษาสอบได้ร้อยละ 59.85 และระดับมัช  
ยศึกษาตอนปลายประเภทอาชีวศึกษาสอบได้ร้อยละ 89.51

3. ค่าธรรมเนียมการเรียนและค่าธรรมเนียมอื่น ๆ ของโรงเรียนราษฎร์  
ปัจจุบันการเก็บค่าธรรมเนียมการเรียนและค่าธรรมเนียมอื่น ๆ ของโรงเรียนราษฎร์ที่เปิดสอนระดับอนุบาลการศึกษา ประถมศึกษา และมีธยมศึกษาสายสามัญ  
โรงเรียนจะต้องอยู่ภายใต้บังคับของระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยค่าธรรมเนียม  
และค่าธรรมเนียมอื่น ๆ ของโรงเรียนราษฎร์ พ.ศ.2518 โดยค่าธรรมเนียมการเรียน  
ของโรงเรียนเอกชน จะมีความสัมพันธ์กับระดับมาตรฐานการศึกษาที่สำรวจในปีการศึกษา  
2517 ซึ่งแบ่งระดับมาตรฐานออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับมาตรฐานดี ปานกลาง พอใช้

ตารางที่ 8 ความสัมพันธ์ระหว่างระดับมาตรฐานการศึกษากับค่าธรรมเนียม  
การเรียนของโรงเรียนเอกชน

ระดับการศึกษา	ระดับมาตรฐาน	จำนวนอัตรา	ลำดับอัตรา	ค่าธรรมเนียม การเรียน(บาท)
อนุบาล	ดี	3	8-10	800-1,000
	ปานกลาง	3	5-7	500-700
	พอใช้	4	1-4	100-400
ประถมศึกษา	ดี	3	8-10	800-1,000
	ปานกลาง	3	5-7	500-700
	พอใช้	4	1-4	100-400
มัธยมศึกษาตอนต้น	ดี	4	9-12	900-1,200
	ปานกลาง	4	5-8	500-800
	พอใช้	4	1-4	100-800
มัธยมศึกษาตอนปลาย	ดี	12	9-20	100-400
	ปานกลาง	4	5-8	900-2,000
	พอใช้	4	1-4	100-400

ที่มา เอกสารฝ่ายแผนงาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวง-  
ศึกษาธิการ 2518 (อัครสำเนา)

4. การอุดหนุนส่งเสริมและช่วยเหลือโรงเรียน ครูใหญ่และครู กระทรวง  
ศึกษาธิการอุดหนุนและส่งเสริมโรงเรียนดังต่อไปนี้<sup>1</sup>

- 1) จัดส่งครูไปช่วยสอนในโรงเรียน
- 2) ให้อุปกรณ์การศึกษา
- 3) ให้เงิน ทั้งนี้เฉพาะแก่โรงเรียนการกุศล
- 4) ให้เข้าทรัพย์สินของกระทรวงศึกษาธิการ
- 5) อุดหนุนและส่งเสริมด้วยประการอื่น ๆ

การอุดหนุนและส่งเสริมให้เป็นไปตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ  
และภายในวงเงินงบประมาณ

กระทรวงศึกษาธิการส่งเสริมและช่วยเหลือครูใหญ่ และครูของโรงเรียนที่สอนตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ ดังต่อไปนี้

- 1) ให้การอบรมทางวิชาการ
- 2) ให้เงินสงเคราะห์ตามส่วนที่รัฐบาลจัดสรรเข้าในกองทุนสงเคราะห์
- 3) ให้เงินสมทบเงินเดือน หรือค่าครองชีพ
- 4) ช่วยเหลือด้วยประการอื่น

ในปีงบประมาณ 2519 กระทรวงศึกษาธิการได้รับเงินงบประมาณสำหรับเป็น  
เงินอุดหนุนโรงเรียนราษฎร์ 307,000,000 บาท<sup>2</sup> โดยให้การอุดหนุนประเภทจ่ายเงิน  
เดือนตามวุฒิ 304 ล้านบาท และงานให้การอุดหนุนจ่ายเงินค่าวัสดุการศึกษาชั้นประโยค  
713,754 บาท

<sup>1</sup>พระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2518 ราชกิจจานุเบกษา  
ฉบับพิเศษ เล่ม 92 ตอนที่ 48 (27 กุมภาพันธ์ 2518)

<sup>2</sup>สำนักงานงบประมาณ, งบประมาณรายจ่ายประจำปี 2519, เอกสารงบประมาณ  
ฉบับที่ 3 เล่มที่ 6, เล่มที่ 6, (พระชนก : ขุมนุมสหกรณ์การชายและการขึ้นแห่งประเทศ  
ไทย จำกัด, 2518), หน้า 420.

โรงเรียนที่ครูได้รับการช่วยเหลือเป็นเงินสมทบเงินเดือนมีทั้งสิ้น 2,303 โรงเรียน  
 ส่วนกลาง 770 โรงเรียน และส่วนภูมิภาค 1,533 โรงเรียน แยกตามระดับการศึกษาดังนี้

ตารางที่ 9 จำนวนโรงเรียนที่ครูได้รับการช่วยเหลือเป็นเงินสมทบเงินเดือน  
 ตามระดับการศึกษา และการเก็บค่าธรรมเนียมนการเรียน

ค่าธรรมเนียมการเรียน	อนุบาล		ประถม		ประถมศึกษา		มัธยม		มัธยม			
	ส่วนกลาง		ส่วนภูมิภาค		ส่วนกลาง		ส่วนภูมิภาค		ส่วนกลาง		ส่วนภูมิภาค	
	ส่วนกลาง	ส่วนภูมิภาค	ส่วนกลาง	ส่วนภูมิภาค	ส่วนกลาง	ส่วนภูมิภาค	ส่วนกลาง	ส่วนภูมิภาค	ส่วนกลาง	ส่วนภูมิภาค	ส่วนกลาง	ส่วนภูมิภาค
	ส่วนกลาง	ส่วนภูมิภาค	ส่วนกลาง	ส่วนภูมิภาค	ส่วนกลาง	ส่วนภูมิภาค	ส่วนกลาง	ส่วนภูมิภาค	ส่วนกลาง	ส่วนภูมิภาค	ส่วนกลาง	ส่วนภูมิภาค
ไม่เก็บ	1	8	2	86	2	47	2	6	—	—	—	—
100	—	12	1	90	1	67	1	7	—	—	—	—
200	—	31	3	160	3	115	1	45	—	—	—	—
300	4	91	6	108	3	191	—	152	—	—	—	—
400	17	124	23	193	12	185	—	156	—	—	1	1
500	21	103	44	176	54	211	5	180	—	—	1	1
600	62	118	139	115	104	158	30	156	—	—	3	3
700	46	18	49	25	42	21	15	27	—	—	6	6
800	53	21	40	21	32	16	13	26	—	—	6	6
900	95	19	73	11	52	11	19	9	—	—	3	3
1000	159	46	210	46	201	49	60	35	9	9	14	14
รวม	458	591	592	1,111	506	1,071	146	759	9	9	34	34

ที่มา เอกสารสถิติของส่งเสริมและอุดหนุน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน  
 ปีการศึกษา 2518

## 5. สวัสดิการของครูโรงเรียนราษฎร์

ตามพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2518 ได้กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการ มีอำนาจกำหนดระเบียบเกี่ยวกับการคุ้มครองการทำงาน และการสงเคราะห์ครูใหญ่และครู คือ<sup>1</sup>

- 1) อัตราเงินเดือนหรือค่าจ้างตามวุฒิหรือการสอน ซึ่งเจ้าของต้องจ่ายให้ครูใหญ่หรือครู
- 2) แบบและข้อกำหนดของสัญญาเป็นครูใหญ่หรือครู
- 3) เวลาทำงานของครูหรือครูใหญ่
- 5) การประนีประนอมขอชดเชยระหว่างครูใหญ่หรือครูกับเจ้าของ
- 6) การจัดกองทุนสงเคราะห์ การ เรียกเก็บ และการนำส่งเงินสมทบ การจ่ายเงินสงเคราะห์ตามมาตรา 44 นว. และการจ่ายเงินเลี้ยงชีพตามมาตรา 44 ทศ

### ปัญหาโรงเรียนราษฎร์

1. ปัญหาทางค่านิยมเกี่ยวกับโรงเรียนราษฎร์ รัฐบาลได้กำหนดนโยบายการจัดการศึกษาของประเทศไว้อย่างกว้าง ๆ โดยกำหนดไว้ในแผนการศึกษาชาติว่า "การจัดการศึกษานั้นรัฐจัดเองบ้าง เอกชนหรือคณะบุคคลจัดบ้าง" ไม่มีกำหนดชอบชวยหรือเป้าหมายไว้ให้แน่นอนว่าจะให้เอกชนเข้ามามีส่วนจัดมากน้อยเพียงใด จักรระดับใดมากหรือน้อยอย่างไรทำให้การควบคุมและส่งเสริมโรงเรียนราษฎร์ไม่มีเป้าหมายที่แน่นอนเป็นการยากต่อการปฏิบัติอยู่เป็นอันมาก เพราะไม่รู้แนวจะให้โรงเรียนราษฎร์เข้ามาจัดในต่อนใดมากน้อยอย่างไร ในทางปฏิบัติจึงปล่อยให้เป็นเรื่องของเอกชนจัดทำ

<sup>1</sup> "พระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2518" ราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ เล่ม 92 ตอนที่ 48 (27 กุมภาพันธ์ 2518)



การศึกษากันเองอย่างไม่มีขอบเขตจำกัด และให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมาอีกมากมาย<sup>1</sup>

จากตารางที่ 10 แสดงให้เห็นว่าการศึกษาปัจจุบันโรงเรียนราษฎร์ ดำเนินงานอยู่ร้อยละ 15 โรงเรียนรัฐบาลร้อยละ 85 สำหรับในส่วนกลาง โรงเรียนราษฎร์ได้เข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษาอยู่เป็นอันมาก เกือบทุกระดับ ยกเว้นระดับอุดมศึกษา ถึงร้อยละ 49 ทำให้รัฐบาลตกอยู่ในฐานะลำบากที่เป็นเช่นนี้ก็สืบเนื่องจากนโยบายการแบ่งแรงไม่ได้กำหนดเป้าหมายที่แน่นอนไว้ สำหรับส่วนภูมิภาคเอกชนเข้ามามีส่วนอยู่น้อยมากเกือบทุกระดับการศึกษา



## ศูนย์วิจัยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

<sup>1</sup> สมชัย วุฒิปรีชา, สักดิ์ อัคระสาร และ พอดู สุวรรณพักต์. "สภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดการศึกษา เอกชนของประเทศไทย" (กรุงเทพมหานคร สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน) 2518), หน้า 5.

ตารางที่ 10 อัตราส่วนจำนวนนักเรียนรัฐบาลต่อเอกชนจำแนกเป็นส่วนกลาง  
และส่วนภูมิภาค ปีการศึกษา 2518<sup>1</sup>

ระดับการศึกษา	รวม	ส่วนกลาง	ส่วนภูมิภาค
	รัฐบาล: เอกชน	รัฐบาล: เอกชน	รัฐบาล: เอกชน
อนุบาลและเด็กเล็ก	40:60	6:94	52:48
ประถมศึกษาตอนต้น	90:10	44:56	94:06
ประถมศึกษาตอนปลาย	82:18	51:49	88:12
มัธยมศึกษาตอนต้นและเทียบเท่า	67:33	60:40	69:31
สายสามัญ	67:33	60:40	69:31
สายอาชีพ	100:00	100:00	100:00
มัธยมศึกษาตอนปลายและเทียบเท่า	72:23	53:47	86:14
สายสามัญ	81:19	74:26	86:14
สายอาชีพ	56:44	35:65	78:22
ฝึกหัดครู	100:00	100:00	100:00
อุดมศึกษาและเทียบเท่า	90:10	86:14	97:03
อาชีวศึกษาชั้นสูง	88:12	83:17	99:01
ฝึกหัดครู	100:00	100:00	100:00
มหาวิทยาลัย	85:15	94:16	91:09
รวม	85:15	51:49	90:10

<sup>1</sup> กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานปลัดกระทรวง, สถิติการศึกษา 2518  
(กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2519), หน้า 7.

2. ปัญหาที่โรงเรียนราษฎร์ทั่ว ๆ ไป มีรายได้ไม่พอกับรายจ่าย<sup>1</sup> สาเหตุ

1) โรงเรียนจะต้องจ่ายเงินเดือนตามวุฒิตามกฎหมายใหม่และต้องจ่ายเงินสมทบกองทุนสงเคราะห์ครูใหญ่และครูในโรงเรียนราษฎร์อีกร้อยละ 3 ของเงินเดือน แม้ว่ารัฐจะให้การอุดหนุนเป็นเงินสมทบเงินเดือนครูเพิ่มขึ้นจากเดิม แต่ก็มีได้ให้การอุดหนุนเต็มที่เท่าที่โรงเรียนต้องจ่ายเงินเพิ่มขึ้น

2) อัตราค่าธรรมเนียมนการเรียนในปีการศึกษา 2518 ที่กระทรวงศึกษาธิการอนุญาตไว้ นั้นโดยเฉพาะอย่างยิ่ง โรงเรียนราษฎร์ประเภทสามัญศึกษา ยังต่ำกว่าอัตราค่าใช้จ่ายที่โรงเรียนพึงจ่าย

3) โรงเรียนรัฐบาลขยายตัวอย่างกว้างขวาง ทำให้จำนวนนักเรียนในโรงเรียนราษฎร์ลดลง เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้รายได้ของโรงเรียนลดลง

4) การเพิ่มเงินเดือนครูทุกปีและจะเป็นผลทำให้โรงเรียนต้องจ่ายเงินสมทร้อยละ 3 เพิ่มขึ้นเป็นเงาตามตัว แกรรายได้คงเดิม

จากสาเหตุดังกล่าวอาจก่อให้เกิดปัญหาโรงเรียนขอเลิกสัมปทานอย่างกระทันหัน อันจะทำให้รัฐต้องรับภาระเพิ่มขึ้นทั้งในด้านการจัดหาที่เรียนให้นักเรียน หรืออาจต้องจัดหางบประมาณมาใช้ในการสร้างโรงเรียนเพิ่มขึ้นอีกมาก นอกจากนี้ยังทำให้เกิดปัญหาการว่างงานของครูโรงเรียนราษฎร์

3. ปัญหาการว่างงานของครูโรงเรียนราษฎร์ สาเหตุ การว่างงานของครูโรงเรียนราษฎร์<sup>2</sup>

<sup>1</sup> กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, การประชุมคณะกรรมการพิจารณาค่าเล่าเรียนโรงเรียนราษฎร์ " (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2518), (อัครสำเนา),

<sup>2</sup> กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน "สรุปย่อปัญหาการว่างงานของครูโรงเรียนราษฎร์ (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2519), (เอกสารอัครสำเนา),

1. เกิดจากการขยายชั้นเรียน และการสร้างโรงเรียนเพิ่มขึ้นของโรงเรียนรัฐบาล

- 1) ระดับมัธยมศึกษาของกรมสามัญศึกษา
- 2) ระดับประถมศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัด และกรุงเทพมหานคร

การขยายชั้นเรียนและสร้างโรงเรียนเพิ่มขึ้นของรัฐบาลบางแห่งต้อง เลิกลี้มนในโรงเรียนราษฎร์ลดลง และโรงเรียนราษฎร์ต้องยุบชั้นเรียนบางแห่งต้อง เลิกลี้มนกิจการไป ครูโรงเรียนราษฎร์ต้องตกอยู่ในสภาพการว่างงาน

2. เกิดจากการขัดแย้งและกรณีพิพาทระหว่างครูกับเจ้าของโรงเรียน นอกจากนี้ยังมีสาเหตุที่จะทำให้โรงเรียนหาทางให้ครูออกจากงาน เพราะสถานการณ์เปลี่ยนแปลง ดังนี้<sup>1</sup>

- 1) โรงเรียนจะต้องจ่ายเงินเดือนตามวุฒิให้ครูตามกฎหมายใหม่
- 2) โรงเรียนจะต้องจ่ายเงินสมทบกองทุนสงเคราะห์
- 3) ภาวะน้ำมันขึ้นราคา ราคาสินค้าต่าง ๆ สูงขึ้นค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น แต่ค่าเล่าเรียนคงเดิม

ศูนย์วิทยพัทยากร  
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

<sup>1</sup>กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน "การแก้ปัญหาครูโรงเรียนราษฎร์ว่างงาน" ( กรุงเทพมหานคร สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน 2518 ), หน้า 4 (เอกสารดักสำเนา).

จำนวนครูโรงเรียนราษฎร์ที่ว่างงานในปลายปีการศึกษา 25 17

ตารางที่ 11 จำนวนครูโรงเรียนราษฎร์ที่ว่างงานตามประเภทต่าง ๆ

ลำดับ	ประเภท	ส่วนกลาง	ส่วนภูมิภาค	รวม
1	โรงเรียนเล็กล้มหรือหยุดพักกิจการ	34	15	49
2	โรงเรียนให้ครูออกโดยไม่ได้รับความเป็นธรรม โดยธนาคารพิจารณาของคณะกรรมการสัญญาจ้าง	141	44	185
3	โรงเรียนและครูมีกรณีพิพาทกัน โรงเรียนให้ออก โดยไม่ได้รับเงินชดเชยมาบ้าง	700	132	832
	รวม	875	191	1,066

จากตารางที่ 11 จะเห็นว่าในปลายปีการศึกษา 25 17 มีครูว่างงาน 1,066 คน อยู่ในส่วนกลาง 875 คน และส่วนภูมิภาค 191 คน ผลที่จะกระทบกระเทือน<sup>1</sup>

1. กระทบกระเทือนต่อเศรษฐกิจ เสถียรภาพของรัฐบาล เพราะการชุมนุมเรียกร้องของครูและกลุ่มผู้ใช้แรงงานมักจะมีนักกำลังกัน เรียกร้องให้รัฐบาลกระทำในสิ่งที่พวกเขาต้องการเสมอ
2. กระทบกระเทือนภาพพจน์การศึกษาเอกชน กล่าวคือ โรงเรียนราษฎร์ถูกมองว่าเป็นฝ่ายนายทุนที่เอารัดเอาเปรียบครูผู้ใช้แรงงาน ประชาชนจะเรียกร้องให้รัฐบาลจัดการศึกษาเสียเองทุกระดับหรือขยายโรงเรียนเพิ่มขึ้นแทนโรงเรียนราษฎร์ ซึ่งรัฐบาลไม่อาจทำได้ในทันทีทันใด ยังคงให้โรงเรียนราษฎร์มีส่วนช่วยเหลือกิจการศึกษาอยู่

<sup>1</sup> กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน"สรุปข้อปัญหาการว่างงานของครูโรงเรียนราษฎร์", (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน , 25 19), (อ้างาเนา).

#### 4. ปัญหาเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษา

โรงเรียนราษฎร์มีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับ และความต้องการของกระทรวงศึกษาธิการแต่ไม่มีสิทธิเท่าเทียมกับโรงเรียนของกระทรวงศึกษาธิการ เพราะโรงเรียนราษฎร์ไม่ได้รับการสนับสนุนจากกระทรวงศึกษาธิการเท่าที่ควร ทั้งในด้านการเงิน บุคลากร วัสดุ อุปกรณ์ และวิธีการดำเนินงานโรงเรียนราษฎร์มีปัญหาเป็นอันมาก ในด้านวิชาการ คือสัมฤทธิ์ผลในการเรียนของนักเรียนโรงเรียนราษฎร์ต่ำมาก

ในด้านครู ครูโรงเรียนราษฎร์ไม่อยู่ในฐานะเป็นผู้นำที่ดีในทางวิชาการที่ไม่มีวุฒิทางครูอยู่ถึงร้อยละ 36.89 มีวุฒิปริญญาตรี หรือเทียบเท่าและสูงกว่าปริญญาตรีเพียงร้อยละ 5.01 เท่านั้น

#### 5 ปัญหาเกี่ยวกับครูโรงเรียนราษฎร์<sup>1</sup>

ปัญหาที่โรงเรียนราษฎร์ต้องเผชิญมากที่สุดในปัจจุบัน คือ ปัญหาเกี่ยวกับครู นับตั้งแต่การแสวงหาและคัดเลือกครูที่มีสมรรถภาพสูงมาทำงาน การบำรุงขวัญและถนอมน้ำใจครู ตลอดจนการให้สวัสดิการต่าง ๆ แก่ครู เพื่อให้ครูอยู่ทำงานในโรงเรียนได้นาน ๆ การพัฒนาความสามารถของครูและการเปลี่ยนแปลงโอนย้ายครูที่หย่อนสมรรถภาพ เป็นสิ่งที่ไม่อยู่ในวิสัยที่โรงเรียนราษฎร์จะกระทำได้ง่าย

ครูโรงเรียนราษฎร์ไม่ได้รับเกียรติและยกย่องจากสังคมเท่าที่ควรความมั่นคงของการเป็นครูในโรงเรียนมีน้อย สิทธิและสวัสดิการต่าง ๆ ของครูมีไม่เท่าเทียมกับครูในโรงเรียนของกระทรวงศึกษาธิการ ความก้าวหน้าในอาชีพครูมีน้อยเหล่านี้คืออุปสรรคที่ขัดขวางมิให้โรงเรียนราษฎร์ได้ครูที่มีประสิทธิภาพมาทำงาน

<sup>1</sup> คณะนิสิตปริญญาตรี, "สรุปผลการสัมมนา เรื่องปัญหาในการบริหารโรงเรียนราษฎร์" วารสารครูศาสตร์ 6 - 7 (ตุลาคม - มกราคม, 2516 - 2517): 74.



## 6. ปัญหาความไม่เป็นธรรมในสังคม<sup>1</sup>

ปัจจุบันรัฐบาลไม่สามารถจัดการศึกษาภาคบังคับ และการศึกษาระดับอื่นได้อย่างทั่วถึงจึงทำให้ผู้ปกครองบางส่วนจำต้องส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนราษฎร์ แต่ปรากฏว่าผู้ปกครองที่ส่งเด็กเข้าเรียนในโรงเรียนราษฎร์เป็นจำนวนไม่น้อยที่มีฐานะยากจน และจำต้องเสียค่าเล่าเรียนในอัตราค่อนข้างสูง เช่นระดับ ม.ศ.ชั้น ต้องเสียค่าเล่าเรียนสูงถึงปีละ 1,200 บาท แต่ในขณะที่เดียวกันผู้ปกครองที่ส่งเด็กเข้าในโรงเรียนรัฐบาลในระดับการศึกษาเดียวกัน เสียค่าใช้จ่ายน้อยกว่ามากถึง 5 เท่าตัว และระดับประถมศึกษาเสียค่าใช้จ่ายน้อยกว่าถึง 20 เท่าตัว

### ตอนที่ 3 การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา

โรงเรียนประถมศึกษา ตามบทวิเคราะห์ที่ศัพท์ในมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ.2478 ได้ให้คำจำกัดความว่า โรงเรียนประถมศึกษา หมายความว่า ความถึงโรงเรียนรัฐบาล โรงเรียนประชาบาล และโรงเรียนเทศบาลที่จัดสอนตามหลักสูตรประถมศึกษาของกระทรวงธรรมการ หรือหลักสูตรอื่นที่รัฐมนตรีเห็นว่าเทียบเท่ากัน และโรงเรียนราษฎร์ที่อนุมัติให้สอนตามหลักสูตร เช่นนั้น ๆ<sup>2</sup>

โรงเรียนราษฎร์ที่เปิดสอนระดับประถมศึกษาจึงเป็นโรงเรียนประถมศึกษาตามนัยแห่ง พ.ร.บ. ฉบับนี้ด้วย ซึ่งการบริหารจำต้องเป็นไปเช่นเดียวกันกับโรงเรียนรัฐบาลโดยเฉพาะในด้านวิชาการ ดังนั้นขอกล่าวถึงการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาต่อไปว่ามีความหมายประการใด ซึ่งมีนักวิชาการกล่าวไว้มีความหมายต่าง ๆ กันพอจะยกตัวอย่างได้ดังนี้

<sup>1</sup>กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, "การศึกษาเอกชนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน" (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2518, หน้า 12. (เอกสารอัครสาเนา).

<sup>2</sup>ประวิณ สุจริตกุล, กฎหมายสำหรับครู (พระนคร: โรงพิมพ์กฤษณาปกรณ, 2509), หน้า 315.

ภิญโญ สาคร ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารกิจกรรมทุกชนิดในโรงเรียน ซึ่งเกี่ยวข้องกับการปรับปรุงพัฒนาการสอนนักเรียนให้ได้ผลดี และมีประสิทธิภาพที่สุด ความจริงผู้บริหารศึกษา หรือครูใหญ่ทุกคนควรจะได้รับนิยมนับเป็นผู้นำของครูในคณาวิชาการเป็นอันดับแรก เพราะหน้าที่ของโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาทุกแห่งคือ การให้ความรู้แก่นักเรียนในคณาวิชาการครูใหญ่เป็นผู้นำในคณาวิชาการโดยการทำงานร่วมกับครู กระตุ้นเตือนครูให้คำแนะนำครู และประสานงานให้ครูทุกคนทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพในคณาการสอน<sup>1</sup> และยังสามารถไปอีกรุ่นในการบริหารงานคณาวิชาการนั้นหรือผู้บริหารการศึกษาโดยทั่วไป ควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องต่อไปนี้

1. หลักสูตร
2. ประมวลวิชาหรือประมวลการสอน
3. คารางสอน
4. อุปกรณ์การศึกษา
5. แบบเรียน
6. หนังสืออ่านประกอบ
7. หนังสืออ้างอิง
8. ห้องสมุดโรงเรียน
9. การสอนศิลปศึกษา
10. การสอนพลศึกษา
11. การสอนจริยศึกษา
12. การสอนเพศศึกษา
13. การสอนในมหาวิทยาลัยหรือสถาบันฝึกหัดครูชั้นสูง

---

<sup>1</sup>ภิญโญ สาคร, หลักบริหารการศึกษา (กรุงเทพมหานคร : วัฒนาพานิช, 2516), หน้า 252.

#### 14. การสอนและการประเมินผลการเรียน

สุมิตร คุณานุกร ได้ให้ความหมายของคำว่า วิชาการไว้ว่า

วิชาการภายในโรงเรียนหาได้มีความหมายแคบ ๆ อย่างที่เข้าใจทั่ว ๆ ไปถึงการเรียนการสอนในห้องเรียนเท่านั้นไม่แค้งหมายถึงกิจกรรมทุกอย่างภายในโรงเรียนที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้และการศึกษาของเด็ก ดังนั้นเมื่อพูดถึงการส่งเสริมวิชาการ จึงหมายถึงการส่งเสริมให้การเรียนการสอนในชั้นเรียนมีประสิทธิภาพสูงขึ้นและรวมทั้งการส่งเสริมการจัดกิจกรรมอื่น ๆ ทั้งหมดให้แก่เด็กเรียน และครูภายในขอบเขตความรับผิดชอบของโรงเรียนอีกด้วย <sup>1</sup>

ภาระหน้าที่ที่โรงเรียนจะต้องทำเกี่ยวกับงานทางก้านวิชาการนั้น พอสรุปได้เป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ 6 ประเภท คือ

1. งานเกี่ยวกับการควบคุมส่งเสริมมาตรฐานการศึกษา และพัฒนาบุคคลได้แก่การให้คำแนะนำให้คำปรึกษาหารือ และให้ความช่วยเหลือแก่ครูในเรื่องการปรับปรุงคุณภาพของการเรียนการสอน ตลอดจนการประชุมอบรมในระดับต่าง ๆ และแบบต่าง ๆ และหาทางสนับสนุนให้ครูมีโอกาสก้าวหน้าพัฒนาฝังงในด้านการอาชีพ
2. งานเกี่ยวกับผลิต แผนแพรว้จัดหา เอกสารประกอบการสอนและอุปกรณ์การสอนเพื่อให้ครูเป็นตัวอย่างและให้ยืมไปใช้ได้ตามโอกาส
3. งานเกี่ยวกับพัฒนาหลักสูตร ตลอดจนการผลิต แผนแพรว้จัดหา เอกสารประกอบหลักสูตร รวมทั้งคัดเลือกแบบเรียนให้แก่โรงเรียน
4. งานเกี่ยวกับการศึกษาค้นคว้า ทดลองวิจัยด้านวิชาการต่าง ๆ เพื่อปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่น

---

<sup>1</sup> สุมิตร คุณานุกร, หลักสูตรและการสอน, ( กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์  
ชวนพิมพ์, 2518 ), หน้า 157.

5. งานเกี่ยวกับการประเมินผลการศึกษา ได้แก่ การประเมินผลการเรียน การสอนทั้งตัวครู นักเรียน และตัวศึกษานิเทศก์เอง รวมทั้งมาตรฐานโรงเรียนต่าง ๆ

6. งานเกี่ยวกับการวางแผนการปรับปรุงทางวิชาการให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นในทุก ๆ ด้าน<sup>1</sup>

ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษานั้นก็คือ ครูใหญ่ ดังนั้น จึงขอยกเอาภาระหน้าที่ของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาที่ไคมีผู้เขียนไว้ในที่ต่าง ๆ กันดังนี้ คือ

วิจิตร ศรีสะอาน ไคกล่าวไว้โดยสังเขปว่าผู้บริหารยุคใหม่นี้จึงจะต้องเป็นนักวิชาการ ตามความหมายของคำที่ว่า ผู้นำทางการสอน (Instructional Leadership) คือเป็นผู้ที่มีความรอบรู้ทางความรู้และวิธีสอน และควรจะเป็นผู้ที่สอนหนังสือในระบับนั้น ๆ คอย<sup>2</sup>

เอเมอรี สตู๊ป และรัสเซล จอห์นสัน ( Emery Stoop and Russell Johnson ) ให้ความเห็นว่าครูใหญ่จะต้องเป็นนำทางวิชาชีพ<sup>3</sup> ซึ่งหมายความว่าครูใหญ่จะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้และการศึกษามากกว่าครูอื่น ๆ ที่มีอยู่ในโรงเรียน

ผู้นำทางการสอนดังแนวคิดเบื้องต้นนี้ จำเป็นต้องรู้จักหน้าที่และความรับผิดชอบของตนเอง ซึ่งในเรื่องหน้าที่ของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษานั้น วิลลาร์ด เอส เอลสบรี และคนอื่น ๆ ( Willard'S Elsbree et.al. ) ให้ความเห็นไว้ว่า หน้าที่ของครูใหญ่

<sup>1</sup> บุรณัฎกา แสงสิริกุล, "การศึกษาหน้าที่และความรับผิดชอบของศึกษานิเทศก์ ส่วนกลางในกระทรวงศึกษาธิการ" (วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบริหารการศึกษาบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2511), หน้า 86.

<sup>2</sup> วิจิตร ศรีสะอาน "การบริหารโรงเรียน : บทบาทของผู้บริหารในการปรับปรุงส่งเสริมงานวิชาการ" (กรุงเทพมหานคร : สมาคมผู้บริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย, 2518), หน้า 5 - 6 , (อัครสำเนา)

<sup>3</sup> Emery Stoop and Russell Johnson, Elementary School Administration, (New York : Mc Graw - Hill Book Company, 1967), p.23

โรงเรียนประถมศึกษาที่มี 4 ประการคือ<sup>1</sup>

1. การนิเทศและการจัดโปรแกรมการสอน
2. การบริหารกิจการนักเรียนและการบริการนักเรียน
3. การบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
4. การบริหารเกี่ยวกับการเงิน และด้านเครื่องมือเครื่องอำนวยความสะดวก

สะดวกต่าง ๆ

ส่วน เจมส์ บี เบอร์ และคนอื่น ๆ (James B. Burr, et.al.) เห็นว่า คุรุใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาควรมีงานหลัก 7 ประการ โดยเพิ่มเติมความคิดของ เอล สปรี คังนี่ คือ

5. งานบริหารเกี่ยวกับบุคคล
6. งานธุรการโรงเรียน
7. งานคานการวัดผลและประเมินผลงานของบุคลากรทุกประเภทในโรงเรียน

เรียน<sup>2</sup>

ในคำความรับผิดชอบของคุรุใหญ่โรงเรียนประถมศึกษานั้น เฮโรลด์ ซี ฮันท์ และ พอล อาร์ เพียร์ซ (Herold C. Hunt and Paul R. Pierce) เขียนไว้ว่าคุรุใหญ่ควรมีความรับผิดชอบในเรื่องต่อไปนี้ คือ<sup>3</sup>

<sup>1</sup>Willard S. Elsbree, et al., Elementary School Administration and Supervision, (New York: American Book Company, 1969).

<sup>2</sup>James B. Burr, et al., Elementary School Administration (Boston: Allyn and Bacon, Inc., 1963).

<sup>3</sup>Herold C. Hunt and Paul R. Pierce, The Practice of Administration, (USA: Houghton Mifflin Company, 1958), p. 19.



1. เป็นผู้นำในการพัฒนาโปรแกรมการศึกษาของโรงเรียนให้ทันต่อเหตุการณ์
2. สามารถที่จะสร้างผู้นำทางการศึกษาให้แก่ชุมชน
3. สามารถที่จะพัฒนา และนำคณะครู
4. เข้าใจและมีทักษะเกี่ยวกับจิตวิทยาเด็ก และให้บริการทางจิตวิทยาแก่เด็ก
5. สามารถจัดการเรื่องงานธุรการโรงเรียนและการเงิน
6. มีประสิทธิภาพในการวางแผน และให้คำแนะนำซึ่ง อาคารเรียน เครื่องมือ

และวัสดุต่าง ๆ

7. สามารถที่จะชักนำให้มีกลุ่มซึ่งประกอบด้วยครู และประชาชนร่วมกันวางแผน และปฏิบัติงาน และนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์

8. เข้าใจและสามารถทำให้บุคลากรโรงเรียนและชุมชนมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดหน้าที่ และความรับผิดชอบของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาไว้ดังนี้ <sup>1</sup>

ครูใหญ่มีหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารและวางแผนดำเนินการ เกี่ยวกับกิจการต่าง ๆ ของโรงเรียนให้เป็นที่เรียบร้อยในด้านวิชาการ หน้าที่ของครูใหญ่ได้แก่

1. วางโครงการดำเนินงานของโรงเรียน
2. จัดทำโครงการสอนให้เป็นไปตามหลักสูตร และปรับปรุงให้ใช้ได้เหมาะสมอยู่เสมอ
3. แนะนำควบคุมการสอนของครูให้ดำเนินไปตามโครงการสอน
4. ดำเนินการวัดผลการศึกษาให้ถูกต้องตามระเบียบและหลักการวัดผลการศึกษา
5. สนับสนุนให้มีการค้นคว้าทดลองปรับปรุงวิธีการสอนให้ดียิ่งขึ้น

<sup>1</sup> กระทรวงศึกษาธิการ, กรมสามัญศึกษา, คู่มือครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2514), หน้า 14.



6. จัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นการส่งเสริมการเรียนการสอน
  7. จัดให้มีการประชุมอบรมครูในโรงเรียน เช่นการประชุมนิเทศครูใหม่การประชุมครูเพื่อพิจารณาปัญหาต่าง ๆ เป็นต้น
- นอกจากนี้ใน โรงเรียนหนึ่ง ๆ จะมีครูหัวหน้าฝ่ายบริหารงานวิชาการเป็นผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในงานวิชาการรองลงมาจากครูใหญ่ หน้าที่และความรับผิดชอบของหัวหน้าฝ่ายวิชาการก็คือ

1. รับผิดชอบควบคุมงานฝ่ายวิชาการให้เป็นไปตามเป้าหมาย และแผนงานของโรงเรียน
  2. วางแผนงานด้านวิชาการโดยร่วมมือกับหัวหน้าหมวดและฝ่ายต่าง ๆ
  3. เป็นที่ปรึกษาของเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ในสายงานด้านวิชาการ
  4. ตรวจสอบและวัดผลงานด้านวิชาการโดยอาศัยรายงานจากหมวดต่าง ๆ
  5. รายงานผลเสนอแนะความคิดเห็นต่อครูใหญ่เกี่ยวกับงานวิชาการ
- แนวคิดของ ชาร์ล เอฟ เฟเบอร์ และ กิลเบิร์ต เอฟ เชียร์รอน (Charles F. Faber and Gilbert F. Shearron) เกี่ยวกับหน้าที่หลักในการสอนและพัฒนาหลักสูตรของครูใหญ่นั้น ใกล้เคียงไว้ว่า ครูใหญ่ควรมีหน้าที่หลักดังนี้ คือ <sup>1</sup>
1. จัดทำความเข้าใจของหลักสูตร
  2. ตัดสินใจในการเลือกเนื้อหาวิชาตามหลักสูตร
  3. สร้างความสัมพันธ์ของหลักสูตรกับเวลา อาคารสถานที่ และการใช้บุคลากรให้เหมาะสม
  4. จัดหาวัสดุ และแหล่งของวัสดุอุปกรณ์มาใช้ในโปรแกรมการศึกษา

---

<sup>1</sup> Charles F. Faber and Gilbert F. Shearron, Elementary School Administration, (U.S.A.: Holt, Rinehart and Winston Inc., 1970) p.212.

5. ทำหน้าที่นี้เทศการสอน

6. จัดทำกรอบรม และฝึกฝนครูในด้านการให้การศึกษาแก่เด็ก

ในการส่งเสริมงานวิชาการนั้น ครูใหญ่ควรมีหลักยึดไว้ในใจในเวลาทำงานบ้าง ซึ่งในเรื่องนี้ รัวีส และคนอื่น ๆ (William C.Reavis, et al) เขียนไว้ในหนังสือเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาว่า สิ่งที่ครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาควรจะถามตนเองและคณะ คือ

1. เราจะทำอย่างไรจึงจะประสบความสำเร็จในการกำหนดโปรแกรมการเรียนการสอนให้มีเอกภาพ (Unity) ได้

2. ทำอย่างไรจึงจะประสบความสำเร็จในการจัดกิจกรรมในโรงเรียนให้ส่งเสริมให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีผลดี

3. ทำอย่างไรจึงจะประสบความสำเร็จในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างโรงเรียน บ้าน และชุมชน<sup>1</sup>

คุณสมบัติของครูใหญ่ที่ควรมี เพื่อให้การส่งเสริมงานวิชาการได้ล้นนั้นคำนวณ บุญเพชรแก้วและคนอื่น ๆ <sup>2</sup> ได้ให้ความเห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในค้ำนวิชาการนั้น ต้องมีความรู้ความเข้าใจและสามารถจัดดำเนินการในเรื่องหลักสูตร ประมวลการสอน การจัดชั้นเรียน อุปกรณ์การสอน การปรับปรุงการสอน การจัดให้มีกิจกรรมเสริมหลักสูตร และทำการประเมินผลการศึกษา ซึ่งเขาได้เห็นว่าในเรื่องหลักสูตรที่ผู้บริหารต้องมีบทบาทในการมีส่วนร่วมในการร่างหลักสูตร ควบคุมการเรียนการสอนให้เป็นไปตามหลักสูตรอย่างครบถ้วน และมีการประเมินผลการใช้หลักสูตร

<sup>1</sup>William C.Reavis, et al. Administering The Elementary School, ( U.S.A. : Prentice - Hall. Inc., 1957).p.189.

<sup>2</sup>คำนวณ บุญเพชรแก้ว และคนอื่น ๆ เอกสารประกอบการเรียน เรื่องบทบาทของผู้บริหารโรงเรียน, (กรุงเทพมหานคร:จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2518), หน้า 17.

นอกจากนี้ ส�피ร์ อายุวัฒน์ ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้ที่จะดำรงตำแหน่งครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาโดยสอบถามความคิดเห็นของศึกษานิเทศก์อำเภอในเขตศึกษา 7 พบว่า ศึกษานิเทศก์อำเภอในเขตศึกษา 7 มีความเห็นว่า ผู้ที่จะดำรงตำแหน่งครูใหญ่ควรมีลักษณะในก้านวิชาการได้แก่การชวนช่วยหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอมีความรู้ความสามารถในการนิเทศและให้คำแนะนำแก่ผู้อื่นได้ มีความรู้เกี่ยวกับการวัดผลและการประเมินผล มีความรอบรู้ในก้านวิชาชีพ เคยงานการศึกษาอบรมวิชาการบริหารการศึกษามาแล้ว สนับสนุนกิจกรรมเสริมหลักสูตร เท่า ๆ กับการ เรียน<sup>1</sup>

ทักษะของครูใหญ่ก็เป็นปัจจัยที่สำคัญ เช่นกันในการที่ครูใหญ่จะทำงานด้านวิชาการให้ได้ดีซึ่ง ชาร์ล เอฟ เฟเบอร์ และ เชียร์รอน ( Charles F. Faber and Gilbert F. Shearron ) ได้รวบรวมไว้ว่า ลักษณะที่ครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาควรมีในเรื่องการพัฒนาหลักสูตรและการสอน มีดังนี้ คือ<sup>2</sup>

1. ทักษะในการแยกแยะสิ่งที่สำคัญในก้านสังคมเศรษฐกิจ การเมืองของชุมชนและของชาติ
2. ทักษะในการจัดหลักสูตรให้เหมาะสมกับความต้องการของเด็ก
3. ทักษะในการคาดคะเนคุณค่าทางการศึกษาที่แปรไปตามประสบการณ์และกิจกรรมที่จักขึ้น
4. ทักษะในการจัดบริหารการศึกษาให้เป็นไปตามความต้องการของนักเรียน
5. ทักษะในการจัดอันดับของกิจกรรมให้เกิดความขัดแย้งน้อยที่สุด

<sup>1</sup> ส�피ร์ อายุวัฒน์ "ความคิดเห็นของศึกษานิเทศก์อำเภอในเขตศึกษา 7 เกี่ยวกับเกณฑ์ในการคัดเลือกครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา " (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิตแผนกวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519)

<sup>2</sup> Charles F. Faber and Gilbert F. Shearron, Elementary School Administration, (U.S.A: Holt, Rinehart and Winston Inc., 1970) pp.225 -

6. ทักษะในการกำหนดกิจกรรมพิเศษให้เหมาะสมกับแบบเฉพาะของความต้องการของหลักสูตร
7. ทักษะในการตัดสินใจในการใช้วัสดุอุปกรณ์ในโปรแกรมการสอนอย่างได้สัดส่วน
8. ทักษะในการจัดการการสอน เพื่อให้การใช้อุปกรณ์และเครื่องมือเป็นไปอย่างกว้างขวางและทั่วถึง
9. ทักษะในการคาดคะเนความสำเร็จในการนิเทศเพื่อแก้ไขการสอนให้ดีขึ้น
10. ทักษะในการติดต่อกับองค์การบริหารส่วนกลางเกี่ยวกับโปรแกรมการสอนของโรงเรียน

การปฏิบัติงานภายในโรงเรียนของครูใหญ่นั้น ทักษะหนึ่งในอันที่จะช่วยครูใหญ่แบ่งสรรเวลาในการทำงานให้ได้อย่างดีคือ ทักษะในการลำดับความสำคัญของงานที่ครูใหญ่ต้องจัดไว้ในตารางการทำงานของ จอร์จ ซี ไคท์ (George C. Kyte) ได้เขียนไว้ในหนังสือคู่มือครูใหญ่เกี่ยวกับการให้ลำดับความสำคัญของงานไว้ ดังนี้ คือ<sup>1</sup>

1. สิ่งที่ต้องปฏิบัติเป็นประจำ คือ งานประจำในสำนักงาน ได้แก่ การตรวจตราอาคาร การพบปะครู และเจ้าหน้าที่การศึกษาอื่น ๆ การประชุมสมาคมครูผู้ปกครอง การประชุมสมาคมวิชาชีพต่าง ๆ การประชุมอบรมบริการต่าง ๆ การดูแลนักเรียนในช่วงพักรับประทานอาหารกลางวัน และดูแลการประชุมที่มีในโรงเรียน
2. สิ่งที่จะต้องปฏิบัติเป็นพิเศษ ได้แก่ การเยี่ยมชั้นเรียน การสังเกตการเรียนการสอน นักประชุมครู เพื่อการนิเทศ นักเวลาให้ครูศึกษาเข้ามการสาธิตการสอน การทำปฏิทินปฏิบัติงาน การพบปะผู้ปกครองนักเรียนและประชาชนเป็นกรณีพิเศษ การประชุมการโรง เสมียนพนักงาน การทำทะเบียนสถิติรายงาน และงานธุรการอื่น ๆ

---

<sup>1</sup>George C. Kyte, The Principal at work ( U.S.A. : Boston, Ginn and Company, 1941), pp. 86 - 87.

ตลอดจนการนัดหมายต่าง ๆ

3. หน้าที่ที่สำคัญอื่น ๆ ได้แก่ ความรับผิดชอบในการนิเทศการศึกษา การสังเกตนักเรียนนอกชั้นเรียน การจรรยาในโรงเรียน การรับประทานอาหารกลางวัน การรักษาพยาบาลในโรงเรียน ตลอดจนสวัสดิการเกี่ยวกับคนงานและเจ้าหน้าที่อื่น ๆ การตรวจอาคารสถานที่ อุปกรณ์เครื่องใช้ต่าง ๆ การทำป้ายประกาศแจ้งข่าวสารของโรงเรียน การจัดการเกี่ยวกับเรื่องวินัยที่สำคัญ ๆ

4. ควรแบ่งเวลาไว้สำหรับตัวครูใหญ่เอง และครูที่จะว่างจากการสอนเพื่อใช้ในการนิเทศและทำกิจกรรมที่สำคัญ ๆ ให้เสร็จ เช่น ทำรายงานการนิเทศ การเตรียมการเพื่อนิเทศ การจัดการเกี่ยวกับเรื่องที่ต้องปรับปรุงเป็นพิเศษ การแก้ปัญหาเรื่องวินัย การตรวจสอบรายงาน

จากผลงานวิจัยของ เอควาร์ค คับบลิว สมิท และคนอื่น ๆ (Edward W. Smith et. al.) เกี่ยวกับงานบริหารการศึกษาในโรงเรียน พบว่า ผู้บริหารการศึกษาได้ปฏิบัติงานในหน้าที่มีสัดส่วน ดังนี้ คือ<sup>1</sup>

1. งานในหน้าที่ทั่วไปที่ควรทำ	ประมาณ 5 เปอร์เซ็นต์
2. งานบริหารครูและเจ้าหน้าที่อื่น ๆ	ประมาณ 20 เปอร์เซ็นต์
3. งานบริหารหลักสูตร	ประมาณ 40 เปอร์เซ็นต์
4. งานบริหารการเงิน	ประมาณ 5 เปอร์เซ็นต์
5. งานบริหารอาคาร สถานที่	ประมาณ 5 เปอร์เซ็นต์
6. งานบริหารเกี่ยวกับนักเรียน	ประมาณ 20 เปอร์เซ็นต์
7. งานบริหารด้านความสัมพันธ์กับชุมชน	ประมาณ 5 เปอร์เซ็นต์

---

<sup>1</sup> Edward W. Smith, et al., The Educator's Encyclopedia, (New York : Prentice Hall Inc., 1961), p.170



หน้าที่หลักของโรงเรียน คือ การเรียนการสอนที่จะทำให้ให้นักเรียนมีสัมฤทธิ์ผลทางวิชาการนั้น วิลเบอร์ เฮส ดัทตัน (Wilber H. Dutton) มีความเชื่อว่าเป็นงาน การเรียน การสอนของเด็กระดับประถมศึกษาจะต้องมีความเข้าใจในคุณสมบัติต่าง ๆ และความต้องการของเด็กแต่ละคน ครูจะต้องมีความสัมพันธ์โดยใกล้ชิดกับเด็กทุกคนในห้องเรียน สิ่งที่สำคัญก็คือ จะต้องจัดห้องเรียนให้เด็ก เรียนเข้าใจ และสะอาดถูกสุขลักษณะ ครูควรวางแผนโดยรอบคอบในการจัดประสบการณ์และกิจกรรมที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา เหมาะสมกับวุฒิภาวะ และความต้องการของเด็กให้เด็กเกิดความรู้สึก ครูจะต้องสามารถแนะนำและควบคุมกลุ่มนักเรียนได้เพื่อการสอนที่มีประสิทธิภาพนอกจากนี้ ครูจะต้องพยายามให้ผู้ปกครองและประชาชนทั่วไป รวมทั้งเพื่อร่วมงานให้ร่วมมือใน การศึกษาของเด็ก เพื่อประสิทธิผลสูงสุดแก่ชีวิตของนักเรียน<sup>1</sup>

ในค่านิยมของโรงเรียนประถมศึกษา สมาคมนิเทศการศึกษาและพัฒนา หลักสูตรของสหรัฐอเมริกา ( Association for Supervision and Curriculum Development ) ได้รวบรวมคุณสมบัติของโรงเรียนประถมศึกษาที่พึงปรารถนาในส่วนที่เป็นคุณสมบัติทางวิชาการไว้ประมาณ 19 ข้อดังต่อไปนี้<sup>2</sup>

1. เขียนวัตถุประสงค์ไว้อย่างชัดเจนในเรื่องที่จะปฏิบัติต่อนักเรียน เกี่ยวกับความรู้และสังคม
2. ไม่เพียงแต่สอนเพื่อให้ศึกษาต่อเท่านั้น แต่กิจกรรมการเรียนการสอนต้องเป็นไปเพื่อให้นักเรียนรู้จักแสวงหาความรู้เพิ่มโตด้วยตนเอง

<sup>1</sup> Wilber H. Dutton, The Modern Elementary School. Curriculum and Methods (New York: Rinehart and Company, 1959), pp. 5 - 17

<sup>2</sup> George Manolakes, The Elementary School We Need, (Washington: Association for Supervision and Curriculum Development, 1965), pp. 8-12.



3. กิจกรรมการ เรียนส่วนหนึ่งต้องสอนให้นักเรียนรู้จักทำงานร่วมกับผู้อื่นเป็นกลุ่มได้
4. ต้องส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
5. ต้องยอมรับและจัดอุปกรณ์การเรียนที่ช่วยสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียน
6. ต้องสามารถให้นักเรียนนำความรู้จากโรงเรียนไปใช้ในชีวิตจริงที่เขารู้จักได้
7. ต้องเปิดโอกาสให้นักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนและจัดการเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนในชั้นด้วย
8. ต้องถือว่าการประเมินผลเป็นกระบวนการต่อเนื่อง เป็นข้อต่ออันหนึ่งในกระบวนการเรียน การสอนไม่ใช่ขั้นตอนสุดท้ายของการเรียนการสอน
9. ต้องยอมรับว่าความต้องการของนักเรียนย่อมแตกต่างกัน เนื่องจากสภาพแวดล้อมทางบ้านและชุมชน และโรงเรียนต้องถือเป็นความรับผิดชอบที่จะสนองความต้องการเหล่านี้
10. ต้องมีเสรีภาพที่จะพัฒนาโปรแกรมการศึกษาของตนเองโดยเฉพาะ
11. ต้องใช้เวลาของครู และนักเรียนให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโปรแกรมการศึกษาของโรงเรียนเท่านั้น
12. โรงเรียนต้องมีขนาดพอเหมาะและดูแลให้ห้องเรียนสามารถให้โอกาสเกิดการเรียนรู้
13. ต้องให้เด็กอยู่ในสภาพที่เขาจะเรียนรู้เพิ่มขึ้นมากที่สุด
14. ต้องสนใจปัญหาที่อาจเกิดจากการเลื่อนชั้น และการย้ายโรงเรียนของเด็ก
15. ต้องสามารถใช้บุคลากรอย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพ
16. ต้องไม่สอนเด็กโดยยึดมั่นอยู่แต่ในชั้นเรียน หรืออาคารเรียนเท่านั้น เพราะเด็กอาจเรียนรู้ได้จากสิ่งแวดล้อมระหว่างเวลาพัก และจากสิ่งต่าง ๆ ในชุมชนได้ด้วย

17. ต้องเป็นผู้ที่สามารถพิเศษ ( Superior Leadership) ในด้านการเรียนการสอน

18. ต้องมีคณะครูและเจ้าหน้าที่ที่เข้มแข็ง โดยเฉพาะในค่านิยม และต้องมีการอบรมครูประจำการและการปฐมนิเทศ

19. โรงเรียนต้องถือว่า คนมีบทบาทในฐานะผู้นำชุมชน คือต้องอธิบายโปรแกรมการศึกษาให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้าใจ ดังนั้น โรงเรียนต้องมีหน่วยงานที่ให้ข่าวสารเกี่ยวกับกิจกรรมกระบวนการเรียนการสอนแก่ชุมชน เพื่อเขาจะได้แสวงหาโอกาสที่ดีที่สุดทางการศึกษาให้แก่บุตรหลานของเขา

สิ่งสำคัญในการบริหารงาน คือ การกำหนดความมุ่งหมายของโรงเรียน เอลส์บี และคนอื่น ๆ ( Elsbree, et al. ) ได้กล่าวไว้ว่าความมุ่งหมายหลักของโรงเรียนที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาศึกษามีดังนี้

1. โรงเรียนจะต้องอำนวยความสะดวกในการแนะนำความรู้แก่ครูที่สอนนักเรียนโดยการจัดให้มีความสัมพันธ์ในด้านต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง
2. โรงเรียนจะต้องกำหนดกลุ่มของ เด็กให้สัมพันธ์กับความมุ่งหมายทางการศึกษาที่มีไว้แล้ว
3. โรงเรียนจะต้องมีแผนการที่ยืดหยุ่นมาก ๆ ในการใช้เวลาสถานที่ และแหล่งวัสดุอุปกรณ์
4. โรงเรียนจะต้องส่งเสริมความเป็นเอกลักษณ์ และความสัมพันธ์ที่ต่อเนื่องกันในโปรแกรมการเรียน
5. โรงเรียนจะต้องจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกันเป็นหลักของจิตวิทยา สุขวิทยาจิต และพัฒนาการเด็ก
6. โรงเรียนจะต้องจัดบริการตามสภาพความเป็นจริง สามารถบริหารได้
7. โรงเรียนจะต้องตั้งอยู่บนรากฐานของหลักการ และกระบวนการทางประชาธิปไตย และมีความคล่องตัวในการดำเนินงาน

8. โรงเรียนจะต้องจัดบริการอย่างมีประสิทธิภาพสัมพันธ์กับงานอื่น ๆ และมีความสัมพันธ์กับชุมชน<sup>1</sup>

กิจกรรมทางวิชาการในโรงเรียนนั้น จำเป็นจะต้องมีกิจกรรมเสริมหลักสูตร กว้าง ซึ่งในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรนี้ เจอรัลด์ เอ็ม แวลพูล (Gerald M. Van Pool) ได้ให้หลักในการจัดไว้ว่า

1. นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมโดยไม่มีคำสั่ง
2. เปิดโอกาสให้นักเรียนเลือกกิจกรรมตามความสามารถ
3. กิจกรรมต้องอยู่ในความดูแลของอาจารย์ที่ปรึกษา
4. กิจกรรมต้องมีความหมายและคุณค่า
5. มีการควบคุมการเงินและจ่ายให้เกิดประโยชน์ต่อกิจกรรมมากที่สุด
6. มีระเบียบข้อบังคับ
7. มีคณะกรรมการจัดกิจกรรม
8. กิจกรรมแต่ละกลุ่มต้องไม่กาวกายงานกัน
9. มีการประเมินผลกิจกรรมเสมอ
10. ส่งเสริมให้มีส่วนร่วมกิจกรรมกับสังคมภายนอก<sup>2</sup>

กิจกรรมนิเทศการศึกษา ก็ควรเป็นกิจกรรมหนึ่งในการส่งเสริมงานวิชาการ ในโรงเรียน วิลเลียม เอช ลูซิโอ และจอห์น ดี แมคเนล (William H. Lucio and John D. McNeil) ได้กล่าวไว้ว่า ในการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนของตนเอง

<sup>1</sup> Willard S. Elsbree, et al., Elementary School Administration and Supervision, (New York.. American Book Company, , 1969) , pp. 134 - 136.

<sup>2</sup> Gerald M. Van Pool, "Planning for Extraclass Activities", School Executive's Guide, (New Jersey : Prentice Hall, Inc., 1964,) pp. 520 - 619

บุคคลผู้ทำหน้าที่นี้เทศการจะมีคุณสมบัติดังนี้<sup>1</sup>

1. มีความรู้และความเข้าใจตัวนักเรียนเป็นอย่างดี
2. มีความรู้และความเข้าใจวิธีให้ความรู้แก่นักเรียนเป็นอย่างดี
3. มีความรู้และความเข้าใจสภาพสังคมของโรงเรียน ครูและนักเรียนที่ตนรับหน้าที่ไปนี้เทศเป็นอย่างดี
4. มีความรับผิดชอบต่องานนี้เทศการศึกษา เพื่อปรับปรุงการสอนให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างดองแท้ และกว้างขวาง
5. ใช้วิธีนี้เทศควยเหตุผลและปัญญา

นอกจากคุณสมบัติดังกล่าวแล้ว ความรับผิดชอบในคานการนี้เทศการศึกษาของครูใหญ่นั้น ก็เป็นปัจจัยสำคัญ เช่นกัน ซึ่งสุจริต เพียรชอบ ใคแบ่งความรับผิดชอบในการนี้เทศการศึกษาของครูใหญ่ เป็น 4 ประการ ดังนี้ คือ

1. ช่วยครูแต่ละคนในการทำการสอนให้ไคผลดี แก่ปัญหาของครูแต่ละคนทั้งในคานการสอนและปัญหาส่วนตัว นอกจากนั้นยังช่วยส่งเสริมให้ครูแต่ละคนมีความเจริญงอกงามในอาชีพอีกควย
2. เป็นผูประสานงานและให้บริการแก่ครูทุกคนในคานการสอน คือต้องช่วยเหลือครูทั้งคานเนื้อหาที่จะสอน วิธีสอน การใช้อุปกรณ์ การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ตลอดจนการวัดผลการสอน
3. ทำหน้าที่เป็นวิทยากรที่ดีของครูในทุกโอกาส คือสามารถให้คำปรึกษาแนะนำ ชี้แจง หรือชี้แหล่งวิทยากรที่เหมาะสมให้แก่ครู

---

<sup>1</sup> William H. Lucio and John D. Mc Neil, Superior: A Synthesis of Thought and Action, (New York: Mc Graw-Hill Book Company, Inc., 1962), p.10

4. ประเมินผลการเรียนการสอน และโปรแกรมของโรงเรียนทั้งหมดเพื่อปรับปรุงให้ดีขึ้น<sup>1</sup>

ธีรเทพ ทองสถิตย์ ได้ทำการวิจัยเรื่องความคิดเห็นของครูประถมศึกษาที่มีต่อการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ สรุปผลการวิจัยได้ว่า

1. ความคิดเห็นของครูที่มีต่อคุณสมบัติของศึกษานิเทศก์ว่า ศึกษานิเทศก์ควรมีอายุระหว่าง 30 - 50 ปี เหมาะที่สุด และควรมีวุฒิอย่างต่ำปริญญาตรี มีประสบการณ์ในการสอนมาแล้วอย่างน้อย 5 ปี และสามารถนิเทศได้อย่างน้อย 3 วิชา

2. สภาพที่เป็นจริง ศึกษานิเทศก์ออกเยี่ยมโรงเรียนน้อย ปีละ 2 - 3 ครั้ง บางแห่งก็ครั้งเดียว บางแห่งไม่ไปเลย

3. ครูส่วนมากต้องการให้ศึกษานิเทศก์ ไปเยี่ยมโรงเรียนบ่อย ๆ และต้องการให้เป็นกันเองกับครู และต้องการให้สามารถสาธิตการสอนให้ครูดูได้<sup>2</sup>

เท่าที่กล่าวมาทั้งหมดนั้นจะเห็นได้ว่า การบริหารงานวิชาการเป็นงานอันค้ำหนักที่โรงเรียนและผู้บริหารได้จัดความสำคัญไว้ในอันดับแรก ซึ่งน่าจะพิจารณาถึงงานบริหารด้านวิชาการนั้นมีผู้กล่าวไว้อย่างไร ซึ่งจะขอยกเอาความคิดของผู้รู้อีก

4 ท่าน คือ

## ศูนย์วิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

<sup>1</sup> สุจริต เพียรชอบ "ครูใหญ่กับการนิเทศการศึกษา" วารสารสภาการศึกษาแห่งชาติ ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 กรกฎาคม 2515

<sup>2</sup> ธีรเทพ ทองสถิตย์ "ความคิดเห็นของครูประถมศึกษาที่มีต่อคุณสมบัติของศึกษานิเทศก์" - (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาบริหารการศึกษามหาบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2516).



เอกวิทย์ ฅ ถกลาง ได้กล่าวไว้ว่า งานบริหารการศึกษาด้วยวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษานั้นได้แก่ การควบคุมดูแลหลักสูตร การสอน อุปกรณ์การสอน การจัดแบบเรียน คู่มือครู การจัดชั้นเรียน การจัดครูสอนการปรับปรุงการเรียนการสอน การจัดฝึกอบรมครูประจำการ เผยแพร่วิชาการ การวัดผลการศึกษา การวิจัยค้นคว้า การประเมินมาตรฐานโรงเรียนเพื่อการปรับปรุงโรงเรียน ตลอดจนการตรวจเยี่ยมและนิเทศการศึกษาแก่โรงเรียน<sup>1</sup>

ก้อ สวัสดิภาพดิษฐ์ ได้ให้ความเห็นว่า งานบริหารด้านวิชาการนั้นการนิเทศศึกษานับว่ามีความสำคัญมากเพราะเป้าหมายในการทำงานของศึกษานิเทศก์ก็คือ ส่งเสริมครูให้เจริญก้าวหน้าทางวิชาชีพให้การทำงานในหน้าที่ของครูดีขึ้น การนิเทศจะช่วยให้วิธีสอนวัสดุที่จะนำมาใช้ประกอบการสอน การจัดโรงเรียน การบริหารโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น วิธีการนิเทศที่ต่างกันแพร่หลายมี 4 อย่าง คือ การนิเทศโดยตรงได้แก่การปฏิบัติงานเยี่ยมโรงเรียน พยายามพบปะกับครู ศึกษาปัญหาของครูให้ข้อคิดเห็นต่าง ๆ การช่วยเหลือโดยการอบรมครู การช่วยเหลือในเรื่องวัสดุและข่าวสาร เช่น รวบรวมเรื่องราวที่เป็นความรู้ต่าง ๆ พิมพ์เป็นเอกสารเผยแพร่แก่ครู การสาธิตการสอนให้ดูเมื่อเวลาอบรมครู หรือเวลาทำงานร่วมกับโรงเรียน การสาธิตเป็นสิ่งที่ถือว่าเลือกใช้ได้ถูกจังหวะและสอดคล้องกับหลักสูตร<sup>2</sup>

ซำรง บัวศรี ก็ได้ให้ทัศนะไว้ว่า งานบริหารวิชาการนี้ ในบางทัศนะก็เน้นไปในด้านการจัดโดยเสนอแนะว่า ควรจัดให้มีการวัดผลงานต่าง ๆ ทุก ๆ ด้านทางการ

<sup>1</sup> เอกวิทย์ ฅ ถกลาง "การบริหารวิชาการ" รายงานการประชุมตรวจการศึกษาศึกษาและศึกษาธิการจังหวัด, (พระนคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2516,) หน้า 113.

<sup>2</sup> ก้อ สวัสดิภาพดิษฐ์, "หลักและเป้าหมายในการนิเทศการศึกษา" วารสารสามัคคีศึกษา ปีที่ 10 ฉบับที่ 2 (กุมภาพันธ์ 2516) : 18 - 25.



เรียน การสอน เพื่อพิจารณาหาทางแก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้นเรื่อย ๆ ทั้งควรจัดให้มีการ ทัศนคติในการพัฒนาการของเด็กทั้งในก้นร่างกาย จิตใจ และความประพฤติ เพื่อเป็น แนวทางแก้ไข ตลอดจนให้มีการทัศนคติในก้นความเจริญก้าวหน้าของบุคลากรในโรงเรียน ด้วย<sup>1</sup> และในทัศนะสุดท้าย ทรงศักดิ์ ศรีกาฬสินธุ์ ได้กล่าวว่า สำหรับงานบริหารการ ศึกษาชั้นวิชาการนี้ ผู้บริหารจะต้องให้มีเสรีภาพทางวิชาการในสถาบันการศึกษา นั่นคือ จะต้องมีภาระกระจายอำนาจให้แก่ผู้ที่ทำหน้าที่วิชาการเต็มที่ เป็นการสนับสนุนให้เกิด ความรู้และวิธีการใหม่ ๆ ที่ใคร่คิดดีกว่าวิธีเดิม จะทำให้สถาบันนั้นก้าวหน้าต่อไปโดยไม่ หยุดยั้ง เสรีภาพทางวิชาการที่แท้จริงนั้นจะต้องครอบคลุมลักษณะ 6 ประการต่อไปนี้ คือ เสรีภาพที่จะสอบถามเกี่ยวกับความหมายและขอบเขตของแนวความคิดใด ๆ เสรีภาพที่จะ ทำการค้นคว้า เพื่อนำไปสู่คำตอบที่ต้องการ เสรีภาพที่จะแสดงออกทั้งวาจา และการ เขียนเกี่ยวกับข้อเท็จจริงที่ได้จากการค้นคว้าวิจัยนั้น ๆ เสรีภาพที่จะอภิปรายแนวความคิด ของตนโดยปราศจากความข่มขู่ เสรีภาพที่จะสอนหรือถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับผลการ ค้นคว้า และวิจัยในแนวหรือสาขาวิชาที่ตนสามารถ เสรีภาพในฐานะที่เป็นประชาชนคน หนึ่งมีสิทธิหน้าที่ภายในขอบเขตของกฎหมาย<sup>2</sup>

\* กล่าวโดยสรุป งานบริหารการศึกษาค้นวิชาการนี้ อาจแบ่งออกได้เป็น 8 งานหลักด้วยกัน ผลสรุปนี้ได้จากการบรรยายของ วิจิตร ศรีสะอ้าน ซึ่งได้กล่าวว่า ความรับผิดชอบหลักของผู้บริหารการศึกษา เกี่ยวกับการบริหารและการปรับปรุงงานด้าน วิชาการมีดังนี้

<sup>1</sup> ธีรารัง บัวศรี, หลักการศึกษาศาสตร์, (พระนคร : แพร่พิทยา, 2506 หน้า 51.

<sup>2</sup> ทรงศักดิ์ ศรีกาฬสินธุ์, "การบริหารงานด้านวิชาการ" การบริหารการ ศึกษาและประชากรศึกษา, (มหาสารคาม: วิทยาลัยวิชาการศึกษามหาสารคาม, 2516), หน้า 67 - 76.

1. ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องรับผิดชอบการพัฒนาจุดมุ่งหมาย เป้าหมายและนโยบายของโรงเรียนเพื่อจะได้ใช้เป็นแนวทางในการสอน

การจะทำเช่นนี้ได้ ผู้บริหารจะต้องมีความรู้ความสามารถ 4 ประการ คือ

ก. สร้างความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการของเด็ก ใ้เรียนกับจุดมุ่งหมาย ของโรงเรียน และข้อกำหนดของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ข. กำหนดจุดมุ่งหมายและนโยบายที่เหมาะสมสำหรับโรงเรียนโดย

เฉพาะ

ก. จัดหน่วยงานทางการสอนเพื่อให้สามารถดำเนินการตามเป้าหมายที่ ตั้งไว้ได้

ง. ประสานเป้าหมายและนโยบายของหน่วยงานต่าง ๆ ภายในโรงเรียนให้สอดคล้องสัมพันธ์กัน

2. ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องรับผิดชอบในการจัดวางตัวบุคลากร เพื่อให้สามารถทำหน้าที่ใ้บรรลุตามจุดมุ่งหมายทางการศึกษาของโรงเรียน

การจะทำเช่นนี้ได้ ผู้บริหารจะต้องมีความรู้ความสามารถ 4 ประการ คือ

ก. กำหนดลักษณะงานของแต่ละตำแหน่งหน้าที่ให้สัมพันธ์กับกระบวนการเรียนการสอน

ข. มีส่วนในการสรรหาและคัดเลือกบุคลากรที่มีความรับผิดชอบทางการสอนเป็นหลัก

ค. กำหนดครูสอนหรือ เปลี่ยนแปลง ครูสอน เพื่อให้การสอน เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

ง. พิจารณาให้ครูให้โทษแก่บุคลากร (การจ้าง การบรรจุ การเลื่อนเงินเดือน เลื่อนตำแหน่ง และการให้ออก)

3. ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องรับผิดชอบในการจัดสรร เวลาและสถานที่ เพื่อประโยชน์ของการสอน การจะทำเช่นนี้ได้ผู้บริหารจะต้องมีความรู้ความสามารถ 3 ประการ คือ

ก. จัดประเมินความต้องการกํานเวลาและสถานที่สำหรับการ เรียน การสอนที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม

ข. จัดสรร เวลาและสถานที่ให้แก่กิจกรรมการเรียนการสอนต่าง ๆ

ค. จัดกลุ่มนักเรียนเพื่อระบอณ์ของการสอน

4. ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องรับผิดชอบการจัดหาและจัดใ้วัสดุอุปกรณ์ และอาคารสถานที่ เพื่อให้ได้ประบอณ์ทางการศึกษาสูงสุด

การจะทำได้เช่นนี้ไ้ ผู้บริหารจะต้องมีความรู้ความสามารถ 5 ประการ คือ

ก. จัดประเมินความต้องการกํานวัสดุ อุปกรณ์ และอาคารสถานที่

ข. จัดสรรวัสดุ อุปกรณ์ และอาคารสถานที่

ค. ควบคุมการเลือกสรร วัสดุ อุปกรณ์ที่จำเป็น

ง. ประสานการใ้วัสดุ อุปกรณ์

จ. ช่วยพัฒนา วัสดุ อุปกรณ์การศึกษาขึ้นใ้เอง

5. ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องรับผิดชอบบริการส่งเสริมการเรียนการสอน เพื่อให้การสอนบรรลุเป้าหมาย

การจะทำได้เช่นนี้ไ้ ผู้บริหารจะต้องมีความรู้ความสามารถ 2 ประการ คือ

ก. จัดประเมินความต้องการทางคํานบริการสนับสนุนการสอน

ข. ประสานงานบริการคํานส่งเสริมการสอน เพื่อให้เกิดประบอณ์

สูงสุด

6. ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องรับผิดชอบการสร้างควมสัมพันธ์อันดีระหว่าง โรงเรียนกับชุมชนเพื่อประบอณ์ทางการศึกษา

การจะทำได้เช่นนี้ไ้ ผู้บริหารจะต้องมีความรู้ความสามารถ 4 ประการ คือ

ก. ติดต่อสื่อสารกับชุมชน เพื่อจะไ้ทราบความต้องการของชุมชนและ จักวางเป้าหมายของโรงเรียนไ้ถูกต้อง

ข. อธิบายนโยบายการศึกษา และรายงานปัญหาและสัมฤทธิผลของ โรงเรียนแก่ชุมชน

ค. จักรระบบการรายงานผลการศึกษานักเรียนแก่ผู้ปกครอง ผู้ว่าจ้าง และสถาบันอื่น เช่นอุดมศึกษา

ง. สื่อสารความต้องการของชุมชนต่อครูและเจ้าหน้าที่

7. ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องรับผิดชอบการจัดโปรแกรมการอบรม เพื่อการปรับปรุงการเรียนการสอน การจะทำเช่นนี้ได้ผู้บริหารจะต้องมีความรู้ความสามารถ 6 ประการ คือ

ก. จัดให้มีการอบรมครู

ข. แนะนำการเข้ารับการอบรมแก่ครู ในกรณีที่จะส่งครูไปรับการอบรม ภายนอกโรงเรียน

ค. จัดการอบรมครู โดยเป็นผู้ทำเอง

ง. จัดและประสานงานฝึกอบรมเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

จ. ฝึกอบรมบุคลากรให้สามารถดำเนินการฝึกอบรม

ฉ. ประเมินผลการฝึกอบรม

8. ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องรับผิดชอบในการประเมินความต้องการของโรงเรียนและประเมินผลกระบวนการและผลผลิตของโรงเรียนเพื่อจะได้นำไปใช้เป็นพื้นฐานในการปรับปรุงการเรียนการสอน

การจะทำเช่นนี้ได้ ผู้บริหารจะต้องมีความรู้ความสามารถ 3 ประการ คือ

ก. เก็บรวบรวม วิเคราะห์ข้อมูล เกี่ยวกับการทำงานของครู

ข. เก็บรวบรวม วิเคราะห์ข้อมูลด้านอื่น ๆ นอกเหนือจากอิทธิพลของครู

ค. เก็บรวบรวม วิเคราะห์ข้อมูล เกี่ยวกับสัมฤทธิ์ผลของนักเรียน<sup>1</sup>

การวิจัยครั้งนี้จะยึดงานหลักทั้ง 8 ประการดังกล่าวเป็นแนวทางซึ่งจะได้นำไป

<sup>1</sup> วิจิตร ศรีสะอาน "การบริหารโรงเรียน : บทบาทของผู้บริหารในการปรับปรุงส่งเสริมงานวิชาการ", (กรุงเทพมหานคร : สมาคมผู้บริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย, 2518). หน้า 9 - 10. (อัครสำเนา)